

ב"מ, כ"ו בחשוון תשמ"ג (12.11.82) מס' 748

הד

הגהבוע

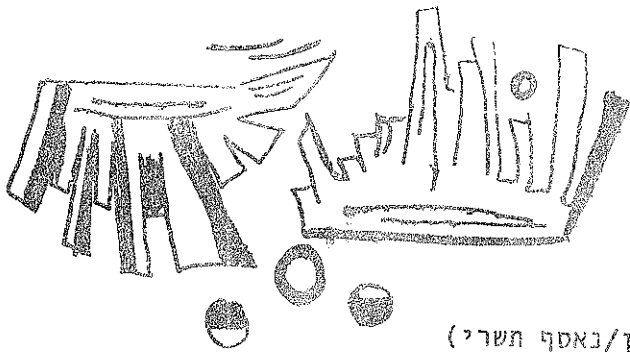
קבוצת
שילוח

לבדנה

ותן טל וקטר

ושבעו מעובך וערך שנתנו בשנים הטובות
ועזרתו לעמנו

מת אב ומת אלול ומת חומס
גם נאסף תשרי ומת עמס
רק נשארה גחלת עמומה
של אהבת הקיץ הגדומה

(מתוך שירו של נתן יונתן/נאסף תשרי)

ל ח ב ר י ם ש ל ו ם ,

לפתע נעלם הקיץ ועמו החום, השרב, הסנדלים, השמלות הדקיקות והמכנסים הקצרים,
וסבא חורף נחת עלינו. הימים קצרים, הלילות ארוכים, מחכנסים בתור ז' אמות הבית
מערב עד בוקר. גשם בחוץ, המזרכות מדוחות בבוץ דביק ושלוליות מיס נקות בשולי הדרכים.
על הגשם בחשון אמרו חז"ל, מדוע נקרא שמו (של החדש) "בול"? מפני שירד בו המבול. ואכן
הוא החל לרדת במרץ, נעתר לבקשתנו בתפילה: "ותן טל ומטר לברכה על פני האדמה".
אנו תפילה שתהא השנה הזו משופעת בגשמי ברכה וביבולים פוריים.

ומה בגליון חשון?

- * המאמר "חשון - מר חשון" עוסק בשמות החודש.
- * על חשיבותו של הגשם במאמרו של משה גורן - "גשם, גשם בוא".
- * ידידיה ורונית לוטן מספרים על שליחותם בבית רימון.
- * אמנם חורף, אולם יפה לופסקי לא שכחה את "שמתת תורה" על דגליו היפיפיים ומודה
בשם כולנו לכולנו.
- * מוטי תורן כותב בקצרה על מכון הערובת כיום - חדושים.
- * שמואל ברלוביץ על נושא המים בשלוחות מאין ולאן במאמרו "ותן טל ומטר".
- * דוד דיזון מדווח על ענף הרפת.
- * מוטי ורנר מהרהר "ביקול רס" על המתרחש בפלחה.
- * על השינויים שחלו בפעוטונים, כתוצאה מן ההלכה, ועוד... ב"ירב שיח" עם המטפלות.
- * מחשבות נוגות על "מחיר הקידמה" בכתבה של מרים ביאלה "עץ האפרסק".
- * הלילות בשלוחות עדיין יפים, אך עשויים להיות יפים יותר. הצעות לשינויים ולהסכון
במאמרו של שמואל ליטנר "לילה בשלוחות".
- * ונחתום "באגרת מהגולה" שכתב צביקה תורן, שליח בני"ע בשיקגו. המאמר נכתב מיד לאחר
חג הפסח תשמ"ב והתפרסם בעלון קב' לביא אשר יצא לקראת "יום ירושלים". מפני
האקטואליות שלו (לדאבונו) בכל הזמנים, אנו מפרסמים אותו כלשונו.
- * בסוף הגליון תוספת דף מידע.

קריאה מהנה,

ה מ ע ר כ ת .

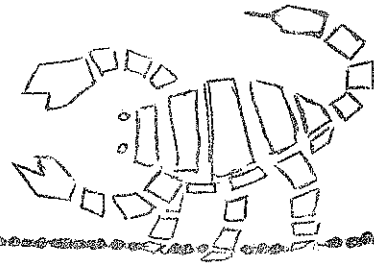
§ § § § § § § § § § § § § § § §

מעשה ששמעתי שבימים קדמונים, היתה פעם אחת עצירת גשמים ביותר וגזרו
היהודים תענית והלכו עם ספר תורה לכותל מערבי להתפלל.
ויעתר להם ה' עד שירדו גשמים כל כך שהוכרחו לעטוף הספר התורה בחזירתם
לבית הכנסת בבגדיהם.

(ר' גדליה מסאמיאטיטשי).

חֶשְׁוֹן - מֵרֵחַ חֶשְׁוֹן

חודש חשוון נקרא במקרא בשם "בול" כמו שנאמר (מלכים א' ו')
 "ובשנה האחת עשרה ברח בול הוא החדש השמיני, כלה הבית לכל דבריו ולכל משפטיו".
 ונקרא "בול" לפי שבחודש זה העשב בלה בשדה ובוללין לבהמה בבית, כלומר:
 מערבבים לה מרעה מן המספוא אשר בבית (רש"י). ויש אומרים מלשון "יבול" שבחודש
 זה מתחילה הירישה והזריעה (רד"ק). ויש אומרים מלשון מבול, שבחודש הזה יורדים
 על הרוב גשמים הרבה.
 ובמדרש אמרו, מפני שבחודש זה התחיל המבול, לכן נגזר עליו שיהא בו מטר וגשם למכביר.
 ונקבל השם "חשוון" שעלה עם הגולים מבבל, שכך אמרו חז"ל "שמות החדשים עלו מבבל".
 ונקרא גם מר-חשוון משני טעמים: טעם אחד, מפני שבחודש זה אין שום שו"ט ואין
 בו שמחה אבל היו בו כמה עצרות לעם ישראל.
 בט"ו לחדש חשוון בדה ירבעם בן נבט חג מלבו והגדיל חרוץ אף ה' על ישראל.
 בחמשה ימים בו, שחטו הכשדים את בני צדקיהו מלך יהודה לעיניו ואת עיני צדקיהו
 עיור מלך בבל, ויאסרוהו בנחושתיים ויביאוהו בבבל.
 ובחדש זה נפרע הקב"ה מדור המבול ושטף עולם ומלואו - כל מה שעשרה דורות של גבורים
 עמלו במשך אלף ותרג"ו שנים, וישאר אך נח לבדו.
 לכן קוראים לחודש זה מר-חשוון, חדש שהיה בו רע ומר.
 טעם שני ועיקר, לפיכך קוראים את החודש מר חשוון, על שם המים, כלומר הגשם
 שהעולם צמא אליו בחדש זה. "מר" פירושו טיפת מים כמו שכתוב בישעיהו מ':
 הן גוים כמר מדלי.

מתוך ספר התודעה.

עולא נזדמן לבבל, וראה פורחות (ענבים קלושים חתך ענבים עבים -
 שזהו סימן לגשם) אמר להם: פנו כלים, שעכשיו ירדו גשמים. לסוף
 לא ירדו גשמים.
 אמר להם: כשם שמשקרים הבבלים - כך משקרים גשמיהם.

(תענית י')

גשם, גשם - גשם

יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעיתו.

דברים כ"ח, י"ב)

מדי שנה בשנה אנו מזכירים גבורות שמים וזאת למרות שאנו מטוגלים לספק מיט בצנורות ובתעלות, אנו יודעים את ערכו של הגשם, הן להבטחת היבולים והן להבטחת מקורות המים, שלא יתדלדלו בגלל עצירת גשמים. אבותינו בארץ-ישראל למדו את הגשם כתופעה, ומאחר שבתקופתם היתה החקלאות תלויה בלעדית בגשם, לכמותו ולמועדיו, ניתן לראות ולקרוא במקורות את כל היידע שצברו בהתבוננם בטבע.

על מקור הגשם נאמר במסכת תענית, בשם רבי אליעזר:

כל העולם כולו ממימי האוקיאנוס הוא שותה שנאמר: ואד עולה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה (בראשית ב', ו').

רבי יהושע מקשה על רבי אליעזר ושואלו:

"הרי מי האוקיאנוס מלוחים הם והגשם אינו מלוח?"

משיב לו רבי אליעזר: "המים מתמתקים בעבים".

דהיינו - המים נעשו מתוקים.

יש עננים המביאים גשם והם נקראים קשים, ויש עננים שאין בהם גשם, וכך נאמר:

"...ועננים שעולים בקרן מערבית ובאים מקרן דרומית ושני עננים שעולים אחד כלפי חברו כולם קשים. איתי בלילה, אבל בבוקר אין בהם ממש".

על ענני בוקר, ש"אין בהם ממש", עננים שאנו רואים בכל ימות השנה בפאתי השמים,

אמר הנביא הושע (ו', ד'): "וחסדכם כענן בוקר..."

במסכת תענית נתנו חכמינו סימנים בעננים. רבי יוחנן אמר: "סימן למטר - פורחות. מהו פורחות? אמר רבי פפא: עננים קלושים תחת עננים עבים.

רבי יהודה אמר: דרזים לפני גשמים - באים גשמים פוסקים - סימןך חריונים של עיזים (ענני כבש)".

עוד נאמר במסכת תענית: "עננים חשכים - מרובים מימיהם, עננים בהירים - מעטים מימיהם". על חשיבותו של הגשם לחיים עלי אדמות מצאנו כמה וכמה התייחסויות במקורות. רבי יהושע אומר: "כל העולם כולו מים העליונים הוא שותה. כולם מתברכים מן הגשמים".

אבותינו ידעו, שיש ברכה במטר וכך נאמר במזדש: "הכל מתברך (בירידת הגשם). משא ומתן מתברך, הפרגמטוטי מרוויחים".

חולי השגרון שבינינו יודעים מה גדול סבלם בטרם ירדו הגשמים ועם ירידתם הם חשים הקלה. ידעו זאת גם בעבר: כאשר אבימי מן חבריא היה מבקר תולים ? -

"כשירדה רביע (חלק מהגשמים) שאלו אותו: מה הם עושים (החולים)? אמר להם: בינחור".

משטר הגשמים הוא הגורם האקלימי המכריע בקיומה הפיזי של החיים עלי אדמות.

הגשמים הם המקור היחיד למערכת אספקת המים סכנת הבצורת נחשבת היום ובכל התקופות כאיום הגדול ביותר על קיומו של הישוב האנושי עלי אדמות.

סכנה זו גוברת כאשר שנות הבצורת סמוכות זו לזו, עונת הגשמים בארץ נמשכה מאמצע אוקטובר עד ראשית מאי. כאשר לפיזור הגשמים בתקופה זו ניתן לציין שבחודשים דצמבר - פברואר

יורדים 70% מן הכמות השנתית.

כמות השנתית הממוצעת של גשם בעמק בית שאן הוא - 288 מ"מ (לפי חחנת טירת צבי) ההשתנות הביין שנתית יכולה להגיע באיזור שלנו ל- 35% דהיינו הכמויות השנתיות נעות בין 389 מ"מ - - 187 מ"מ לערך.

מספר ימי הגשם בעמק בית שאן נע בין 50 55 ימים וכמות ממוצעת של גשם ליום נע 4.5 - 5.6 מ"מ.

כמויות גשם מכסימליות לפרקי זמן קצרים . מי לא זוכר את שבר הענן בערב סוכות תשמ"ב ובכך היו כבר דברים מעולם.

בחזת דושן ב- 30 דקות	50.8 מ"מ	בשנים 57
במעוז חיים 35 "	59.2 "	" 57 ועוד.

תרומת הגשם למקורות המים

מי הגשמים היורדים על הקרקע זורמים בשלשה כיוונים עיקריים:

1. חלק אחד נספג בקרקע ומרוה את השכבות העליונות, לאחר מכן מגיע לשכבות עמוקות יותר ונאגר במאגרי מי התהום.

2. החלק השני - זורם בואזיות אל הים.

3. החלק השלישי והגדול ביותר מתאדה.

חוקרים חקרו ומצאו שבאיזורים בהם המשקעים פחותים מ- 350 מ"מ לשנה, אין כלל אגירה

במי תהום. רק באיזורים בהם המשקעים הם מעל 350 מ"מ נאגרים מים במי התהום.

הגשם המלאכותי: כאן המקום לסקור בקצרה את הניסויים שנעשו להגברת המטר בארץ שמכונה בפ" הבריות - גשם מלאכותי.

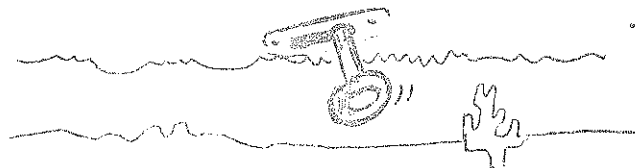
במחקרים בארץ נקבע כי הגשמים היורדים מענני החורף מהוים אחוז נמוך יחסית מכל כמות המים הנמצא בעננים. נקבע גם שרק בתנאים של טמפרטורה 10- עד 20- באיזור הענן יש סיכוי להגיע להגברת המשקעים ע"י זריעת הענן כיוודיד הכסף וליצירת "נבטי - קיפאון".

בשלוש שנים האחרונות מבוצעות זריעות חיפעוליות של העננים בצפון וזאת בהסתמך על התוצאות של השנים הקודמות שמראות כי אכן ניתן בפעולה מתוכננת להגביר כמויות המים בשיעור של כ- 18%.

ונסיים במה שנאמר במסכת תענית:

"יפתח ה'..." מפתח של גשמים בידו של הקב"ה ולא נמטר לשליח שנאמר

"יפתח ה' לך" וגומר.

משה גורן.

אמר רב יהודה:

רוח שלאחר גשמים - כגשמים. ענן שלאחר גשמים כגשמים.

חמה שלאחר גשמים - כשני גשמים.

(תענית ג' ד')

לעננה בית רימון

כשנגשו אלינו פעילי התנועה לבקש מאיתנו להתגייס לעזרת בית רימון לא היסטנו הרבה.. אף כי ידענו כי נאלץ להותיר אחרינו לזמן ממושך בית חם ומקום שאנו אוהבים, חשבנו שיש ישוב הזקוק לסיוע לא פחות, ואף יותר, מקבוצת שלוותה שכבר מבוססת ומתקיימת בזכות עצמה.

בשורות הבאות אעלה בפניכם, חברי שלוותה, מספר נקודות העשויות לעניין אתכם ולהביא אתכם למעורבות כלשהי במתרחש כאן, על ההר.

הגענו לבית רימון ביום חמישי אחד בערב. בטרם הספקנו להשתקע וחדרנו הודיעו לי שלמחרת, בבוקר יום שישי, עלי לבצע חפיפה עם מרכז במטע ולקבל עלי את ריכוז הענף. אילוץ זה נבע מהצורך הדחוף לשלוח מספר חברים לעבודה במפעל "תכשיר" שנרכש באותה עת ע"י בית רימון. ובכן, במשך כשש שעות ערכנו את החפיפה, ובשבת - יומי השני בבית רימון, כבר הייתי מרכז המטע. קידום מהיר?

סיפור זה ממחיש במקצת את המחזור החמור בכת אדם בו מצוי המשק. מצב זה החרף בהגיע המפעל למקום. המפעל דורש מספר גדול יחסית, של עובדים. אי מילוי דרישה זו גורר אחריו ירידה בכושר הייצור הנתון כדי לענות על זרם ההזמנות ההולך וגובר. נוסף על המפעל, המייצר מזמרות ומקטפות לגידולי מטע שונים, גובים גם הענפים האחרים את מכסת כח האדם הדרושה להם. הפלחה, גן הירק, המטע, הפרחים, הנגריה, הבקר, הלול וענפי השירותים השונים - ברובם עובדים בתקן חסר.

הרחבתי במיאור בעיה זו משום שהיא לוחצת עלינו קשות. אך הגורמים הנוגעים בדבר, וביחוד - בתנועה, מתקשים כנראה, להבין את חומרת המצב. לדוגמא, אין בבית רימון מכונאי המטפל ברכבים, בטרקטורים ובמיכון החקלאי הרב שמשתמשים בו לצרכי המשק. טעות זו היה אפשר לתקן ע"י הכוונת בן משק ב-ש.ש. לכאן. במלכישוע, הכורעת תחת "עומסי" השיין-שינים, מצויים שלושה מוסכניקים... לבית רימון, למרבה הצער, לא נשלח אפילו ש.ש. אחד זה מספר חודשים. בעיות נוספות במגזר המשקי הן:

1. העדר רמה מקצועית נאותה בחלק מהענפים - עובדה הגורמת לעיכוב התפתחותם.
  2. בענפי השדה והמטעים - פיצול וריחוק השטחים מהמשק, המקשים מאד על ביצוע העיבודים וכלל העבודות בשטח. הצורך בניידות הוא גדול ודבר זה מקשה מאד על העובדים בענפים אלו.
  3. תחלופה גבוהה בין המאיישים את הענפים (התיצבות מסוימת חלה בתקופה האחרונה). ועוד אי אלו קשיים הנערמים בדרכו של משק צעיר ומתפתח. האוכלוסיה הנקראת קבועה בבית רימון, מורכבת ממשפחות הגרעין שעלו מאנגליה לפני שנים ספורות ומכמה משפחות נוספות. הבאים בתור (מבחינת הקביעות במקום) הן שש המשפחות המגוייסות מהקיבוצים הותיקים בתנועה. ובנוסף חולפים - עוברים פה גרעיני כחיל, מהנדסים, בנות השרות הלאומי וכיו"ב.
- כתוצאה מהשוני באופי הקבוצות המאכלטות את המקום (ומגיל המושבים) נוצרו בעיות חברתיות מסוימות בעולות משקל שונה שמשפיעות וישפיעו, ללא ספק, בכיוונים רבים על התפתחותה החברתית של בית רימון. לא אכנס לפירוט בעיות אלו מסיבות מובנות, אך בחלקן הן מחייבות מאמץ רציני מצד כל הצדדים המעורבים לפתרון המידי.
- קצת אספר אודות עצמנו: ניתן לומר שקשה לחיות בקיבוץ צעיר. הסיבות לכך הן רבות - לחצים חברתיים, נוחיות מועטה, מגבלות רמת חיים ועבודה קשה. אנו גרים בחדר יחיד ובו שירותים, מקלחת ומטבחון. דבר זה מקשה על ניהול חיי משפחה תקינים, בעיקר כשהילד גדל (עדיין לא הגענו לזה). אך מסתדרים עם זה בקלות. רונית סיימה את לימודיה כחצי שנה לאחר שהגענו לכאן ואחרי חופשת הלידה החלה לעבוד בטיפול. במקופה זו היתה מנותקת

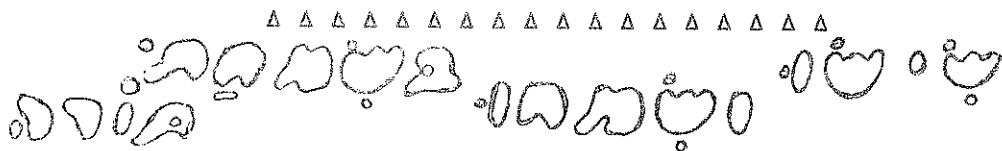
למדי מהנעשה בקיבוץ, ולכן גם התקשתה לתרום את אשר היה ביכולתה לתת באותו זמן. רונית מתפקדת בוועדת הטיפול הכורעת תחת זמעמסה שמטילים עליה עשרים וחמשה הילדים הגדלים על ההר. אני, כאמור מרכז את ענף המטע המצוי בתנופת נגיעות ופיתוח. אני מפיק סיפוק מהעבודה וגם רוכש נסיון רב מאד בשטח המקצועי.

אני מטפל חלקית בענייני המים במשק ויושב בוועדת משק ובוועדת שירותים. לאחרונה קבלתי על עצמי את עריכת העלון המקומי - "עט רימון". לומר שמשעמם פה - לא נוכל. עלינו להתמודד כאן עם קשיים רבים, אך הסיפוק וההנאה ממעשינו - שוים זאת. החברה נעימה למדי. האיזור עצמו, הנוף והצמחיה בחורף ובאביב, מטריפים את החושים ואוירת ישוב הארץ והגליל אופפת את המקום.

ולסיום - פסקה קצרה, אך בעלת משמעות רבה לגבינו:

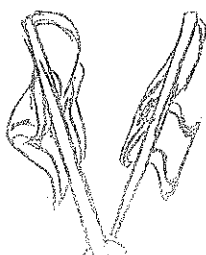
כשם שנחושה היתה החלטתנו לעלות לכאן למשך שנתיים פעילות ציבורית, כך גם החלטתנו לחזור לשלוחות בתום תקופה זו אינה מוטלת בספק. דבר זה מעמיד אותנו במצב קצת שונה מחלק מהמשפחות המגוייסות האחרות שאינן בטוחות בעתידן במקום. אנו שנינו (שלושתנו, בעצם) מתגעגעים מאד לביתנו בשלוחות, ומצפים ליום בו נשוב אל מרגלות הגלבוע. ולסיום הסיום - אנו רוצים להעלות על נס את הצבעתכם פה אחד של חברי קבוצת שלוחות (להבדיל ממספר קיבוצים אחרים בתנועה) ששלחו אותנו בברכת הקבוצה למטרה חשובה זו. אנו מודים מאד לכל החברים שמעניקים לנו, במעשיט שונים, את החחושה שלא שוכחים אותנו בעמק (החל בקבלת דפי מידע והד הגלבוע באופן קבוע וכלה במתנות שקבלנו שלנו). מה שנותר הוא לומר להתראות (בעוד למעלה משנה).

רונית, ידידיה ונוה.

השירים של שמחת תורה עדיין מעלים במוחי תמונות של הגלות, של ילדותי, בזכרוני עולה מראה הדגלים עם שבבי הכסף הנוצצים מתחת לתפוחים אדומים מצוחצחים, שעליהם נרות צבעוניים ששלהבותיהם רוקדות יחד עם ההמון. עד השנה היה לי חסר. ידועה ומובנת לי התאוריה שאומרת: תוצרת ידי הילד יקרה לו כל כך שהיא לא צריכה להיות מושלמת. לכן דחינו את הדגל הקנוי שנראה לנו פחות משמעותי. אך כל זה שייך לעבר. אם יקרה, אהובה ומכובדת על הילד היצירה שלו - על אחת כמה וכמה יותר יקרה יותר אהובה ויותר מכובדת יצירה, שהכינו לכבוד החג, במיוחד בשבילנו! השנה, בהשראתן, בעדודן ובהדרכתן של מפתח הברות נשים "צעדניות" עמלו, חשבו, גזרו, הפעילו דמיונן, טרחו, תפרו, כטוב על לבן, ויצרו דגלים לתפארת - דגל לכל ילד. ולכל הקהל - הצבעים והרעיונות הוסיפו חן ועליזות לששון ולשמחה של שמחת תורה.

יישר כוחכן
ורב תודוח
מכל הילדים
וכל הקהל.

יפה לופסקי.

מפון התערוכה - פנים

מכון התערוכה בקבוצנו, עובר בימים אלו שינויים "מרחיקי לכת" בהפעלתו. המכון, אשר על פי תכנונו המקורי, עמד לספק 100 טון תערוכה בחודש (בשנות ה-60), מספק כיום כ- 500 טון, בחודשי שיא. עקב אי תכנונו לכמות כה גבוהה של תערוכה (המכון הקבוצי" הגדול ביותר באיזור) נוצרו במכון מספר בעיות:

א. בור קבלת גרעינים ומערכת להעלאתם למיכלים, אשר אינם עומדים בעומס.
ב. מיכלי אכסון לגרעינים קטנים מדי (ס"ה 280 טון כשבחודשי שיא זה מספיק לשבועיים וחצי(1) בלי כל טווח בטחון).

ג. במכון נוצרו מספר "צוארי בקבוק". אשר אינם מאפשרים יצור תערוכה שוטף (מגרסה קטנה, תאי חומר גרום קטנים, מערבול איטי וכו').

ד. מכונות ישנות, אשר אינן עומדות בעומס או בהספק הדרוש.

ה. "הבעיה העולמית" - חסכון באנרגיה דבר מכון מאד משמעותי.

כדי להתגבר על כך אנו עורכים שנוי במערך בצורה הבאה:

א. בור קבלה חדש. (מתאים למשאיות ארוכות (סמיטרליר).

ב. מעלית כפות חדשה - אשר תעלה את הגרעינים למיכלים, את הסויה למיכלים (במקום אוטו בלאור - שהוא יקר מאד "ועושה אבק) תעלה חומר גרום מהמגרסה למיכל ביניים אשר ישמש לעשיית תערוכות לרפת וכחומר גלם).

ג. מגרסה (משומשת מ"גדרות") עם הספקים גבוהים יותר (ועי"כ בטול המפות שעל הגג העושה רעש ואבק בזמן פעולתו).

ד. מערבול ו טון אופקי עם כושר ערבול טוב יותר ומהיר יותר.

ה. מיכל ביניים משומש (מ"בני עטרות") אשר יכיל תערוכות מוכנות וגרעינים גרוסים, אשר יפתור לנו את הבעיות הבאות:

1. הרפתנים יכינו לבד את התערוכה עם העגלה המערבלת בהתאם לדרישות כל רפת ורפת (כיום כולם מקבלים אותה תערוכה).

2. נתוק קשר בין עגלת התערוכה למכון, על ידי הכנת תערוכה למיכל הביניים ברציפות, העגלה תקח מהמיכל (כיום אחד תלוי בשני מה שמקשה על העבודה ומעכבה).

3. החלפת תערוכות שבועיות רפואיות בזמן הסוב ביותר.

4. הגדלת מלאי חומר גרום.

הבעיה העיקרית (חוץ מ"בעיות קטנות") שיהיה עלינו להתגבר, המערכת החדשה תענה על הציפיות היא: הגדלת מלאי אכסון גרעינים.

בשנתיים האחרונות עברנו לעבוד עם מחשב המפעלים בהכנת הרכב התערוכה. המחשב נותן לי את ההרכבים הטובים ביותר בהתאם לדרישות שלי, מחיר חמרי הגלם והאלוציס, ובכך הגענו למצב הטוב ביותר, מבחינת תערוכה הטובה ביותר, במחיר הנמוך ביותר. כיום טונה תערוכה ממוצעת עולה כ- 8000 שקל, כאשר תערוכות ראשונות עולות מעל 10000 שקל, (שימו לב שכל פעם שאתם רואים את העגלה נוטעת לכרון אחד הלולים, היא נושאת בקרבה חומר, בשווי של כ- 1/2 מליון לירות)...

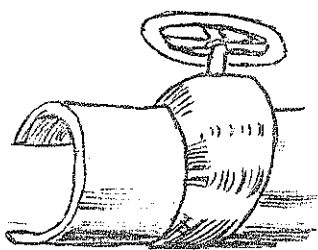
העבודה על המחשב מאפשרת לנו משחק גדול יותר בתערוכה (תערוכות שבועיות במקום תערוכות חודשיות) וזה מביא לידי חסכון כספי רב.

אני שואף יחד עם הרפתנים להקים "מעבדה" קטנה במכון לבדיקת חמרי גלם בכנסים.

לסכום: מכון התערוכה הוא מקום עבודה, לדעתי, מענין מאד, אך עדיין יש מקום לשפורים רבים (וכל שפור - זה חסכון בכסף) ונקודה שהמערך החדש יצדיק את ההשקעה שמשקיעים בו והתוצאות יראו בשטח. מוזמנים לבקר

נ.ב. פרוט על המערך החדש אני מוכן לתת לכל המעוניין בע"פ. מוטי תורן.

ותן על ומטר לברכה

"וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ ואדם אין לעבד

את האדמה".

אמר ר' שמעון בר יוחאי: "שלשה דברים שקולים שקולים זה כזה. ואלו הן, ארץ ואדם ומטר".
אמר ר' לוי: "ושלשתן משלש אותיות ללמדך אין ארץ אין מטר ואם אין מטר אין ארץ ואם אין שניהם אין אדם"

(בראשית רבה, בראשית ב, ה)

ענפי השדה, המטעים, הפרדס והדיג של שלוחות צורכים כשישה מליון קוב מים בשנה. מהיכן כל המים האלו?

שפעה

מקור המים בשפעה היה עד לפני שנתיים נהר הירדן. מי הירדן "הצטיינו" במליחות גבוהה מאד ולכלוך רב. המים היו מגיעים בתעלה פתוחה אל המכון ב-230 ומשם נשאבים לשדותינו. כיום מקור המים העיקרי הם מעיינות "עין הנצי"ב", שמליחותם כ-700 מיליגרם כלור לליטר, שהיא יחסית גבוהה. המים נשאבים מ-200 לבריכה האופרטיבית בשפעה. בחורף אנו מקבלים מים ממכון המיהול, שמליחותם 450 מגכ"ל. מים אלו טובים מאד וזולים בהרבה כי הם יורדים ישירות לבריכה ללא השקעת אנרגיה. בקרוב נבצע חיבור, שיאפשר להוריד עודפי מי דגים לשפעה בחורף, שמחירם זול עוד יותר. על מנת להרחיב את שטחי הגידול בשפעה נצטרך לקנות בקיץ מים מהמוביל כנרת - בית-שאן (מכבי"ש) אשר ישאבו על ידי הצבת משאבה נוספת ב-200. פתרון אחר הוא אגירת מים בחורף כפי שנעשה בבית. תודות לשיפורים במערכת והעלאת איכות המים, שפרושם הזרמת יותר מים טובים בלחץ מוגבר אפשר להגיד ששפעה, שהייתה ה"מדבר" של שלוחות, הפכה לגן פורח (מוזמנים...)

ה ש ו ק ק (ג'וסק)

מקור המים העיקרי שלנו הוא ה"שוקק". ה"שוקק" יוצא מקרבת ה"סחנה", מגיע בצנור סגור עד למטע ומשם בתעלות למכון הקטן בהודים והגדול ליד תעלת ה"מדועא". ה"שוקק" מספק מי שתיה לעיירה "בית-שאן" ומספק לנו כ-160 קוב בשעה. בתקופת החורף ניתן לקבל יותר על מנת למלא את המאגר. מליחות המים כ-400 מגכ"ל. השוקק משקה את המטע בקיץ - ובחורף ממלא כ-70% מהמאגר.

מ ד ו ע א

על מנת למלא את המאגר ולשפר את איכות המים אנו קונים מי "מדועא". ה"מדועא" נובע כשני ק"מ מערבית ל"שלוחות" (במדועא כבר הייתה...). ומגיב כ-1000 ק"ש במליחות 140 מגכ"ל. אנו שואבים כ-100 ק"ש מהעלה - בלאס העוברת בתוך המטע. ומצרפים אותם למי ה"שוקק".

קידוח רויה 5

מי הקידוח הם המים הטובים והיקרים ביותר. מליחותם כ-60 מגכ"ל. הם משמשים להשקית הפרדס ומי שתיה לקבוץ. בעונת שיא אנו לוקחים מעט גם להשקיה על מנת להשלים את המכסה היומית. (יצחק מובסטוביץ אומר שהם המים הטובים והטעימים בעולם).

מ י ד ג י מ

צרכן גדול של מים בשלוחות הוא ענף הדיג. הדיג מקבל כ-240 ק"ש מי ה"אסי" (מליחות - 900 מגכ"ל) הזורמים בתעלה העגולה. מים אלו משמשים בנוסף לגידול דגים גם להשקיית החלקות בבריכות שיובשו, עד אשר יחזונו למערכת הכללית, וגם לשטיפת הגזר. סה"כ הדיג צורך מלבד המאגר כשני מליון קוב מים בשנה.

מ א ג ר

עונת ההשקיה היא כמובן הקיץ אך כמות המים השעתיית איננה מספקת. החשובה לכך היא כמובן אגירת מי - חורף, במאגר, לגידולי הקיץ. נפח המאגר 800.000 קוב, מהם כ- 250,000 מחלחלים ומחאדים.

מושגים בענף המים

כלי עבודה :

א. כובע טמבל - הכובע משמש אותנו לצרכים רבים שאמנה כמה מהם.

1. מפתח שוודי - אין כמו הכובע לצורך חלוצי בורג מאוס ממטרה מזקיף וכו' וכו'.
2. כפפות - כאשר יש צורך לאחוז בדבר חם, מלוכלך או חד.
3. מקום אחסון - לברגים, אומים, פינים וכו' וכו'.
4. מקום מסתור - למנגו, תפוזים, קלמנטינות, תמרים ומה לא.
5. מגבת - ראה כתבה שלמה על המגביות מלפני כמה שנים...
6. זגל - לסימון בעת גרירת קוים.
7. כובע טמבל.....

ב. חוט ברזל - שלא ככובע המתנוסט בראש כולם מציין חוט הברזל בעיקר את עובדי ההשקיה.

חוט הברזל מתחלק לשלשה חלקים. אורך, קוטר וקצה. לפי החוט נמדדת מקצועיותו של האוחז בו. האורך נע בין 5 ל- 20 ס"מ, הקוטר בין 1 ל- 2½ מ"מ. הקצה הוא החלק החשוב ביותר. איש מים מקצועי יעדיף להשתמש בחוט ברזל בקוטר 2 מ"מ ובאורך כ-15 ס"מ אשר קצהו דומה לקצה של מסרגה.

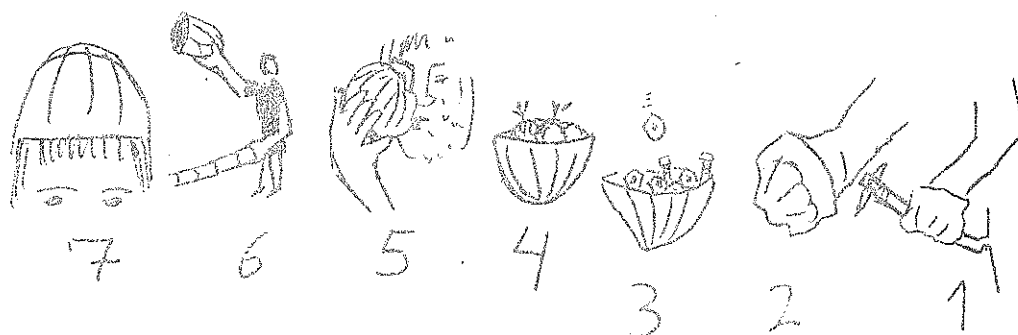
החוט משמש לשליפת לכלוך ממטרות סתומות. מלבד זאת הוא משמש לקשירה וחיזוק דברים רופפים. תיקון ממטרות וכמובן גרוד באף, אוזן ושאר מקומות מציקים. כאן אני שולח אזהרה - לא יתקבל עובד חדש לענף ללא חוט ברזל. דרך אגב - המען לחוטי ברזל הוא תיבת הדאר של יצחק מובטוביץ.

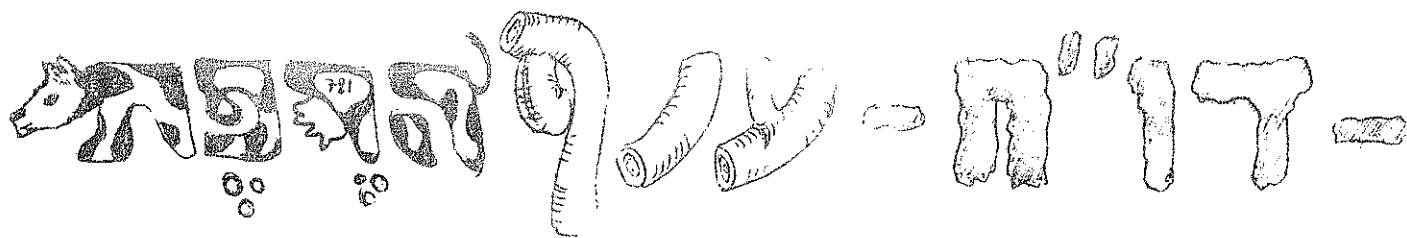
ספיקה, לחץ, משאבות

להמחשה, ברז רגיל בבית במלוא עוצמתו, מעביר כ- 5 קוב בשעה. ממטרה רגילה, השימושית אצלנו, נותנת 1.6 ק"ש בלחץ של 3 אטמוספירות (לחץ של עמוד מים בגובה 30 מטר). 120 דונם המושקים גבת אחת דורשים כ- 600 ממטרות שספיקתם כ- 1000 ק"ש, זוהי בערך ספיקת השיא בעונה בשטחי הבית וגם בשפעה. ומערכת המים צריכה לענות על הדרישה כלומר להעביר 1000 ק"ש שיגיעו בלחץ 3 אטמוספירות לממטרות. לשם כך אנו עובדים עם בריכה אופרטיבית ששומרת על לחץ קבוע בכל השטחים. היא מוזנת ע"י המשאבות כאשר לא משקים (ביום). ומזינה את המערכת בזמן ההשקיה (בלילה). בזמן ההשקיה גם הבריכה וגם המשאבות ביחד נותנות את הכמות הדרושה. הספיקה הכוללת של המשאבות בבית היא 800 ק"ש ובשפעה 400 ק"ש השאר מסופק ע"י הבריכות.

לסיכום, אנו, עם כל הידע, החכמה והמשאבים, בנינו מערכת אדירה המוליכה את כמויות המים, נותנת להם אנרגיה, ומפזרת אותם בשדה. לעומתנו הקבייה בחורף טוב של 500 מ"מ גשם, עם מספר עננים כבדים, נותן רק על הדונמים שלנו (כ- 6000 סה"כ) מתצית מן הכמות הדרושה לנו. לכן הבה נתפלל - "ותן טל ומטר לברכה".

שמואל ברלוביץ.

כאשר באים לסכם הפעילות של ענף הרפת, יש לזכור שענף זה עובד בעצם כל השנה, וקשה להגדיר מועד מתאים לסיכום כולל של כל הפעילות. ואולם נראה לי שסיכום לפני החילת עונת ההמלטות ובסוף עונת הקיץ יהיה המתאים. נוסף לכך יש כמובן גם גורמים אחרים לפרסום הדו"ח בתקופה זו ואחד מהם הוא, שמסיבות שונות יש לי כרגע זמן לדווח, ומאז הדו"ח הקודם עברו למעלה משנה וחצי, ועוד ועוד. מטרת הסיכום הזה היא כפולה. א. להביא לידיעת החברים מידע כללי על פעילות הרפת בשנה האחרונה. ב. לסקור מעט מן הבעיות הקשות שענף הרפת בשלוחות עומד בפניהן בתקופה האחרונה.

אפתח בתאור הנתונים הפיזיים של ענף הרפת בשלוחות. הנתונים נכונים ברובם לחילת חודש 8/82 שהוא חודש סיכום המאזן בשלוחות ומאז חלו כבר מספר שינויים. גודל העדר בשנה האחרונה הוא כ- 600 ראש, הנחלקים לשתי שלוחות. שלוחת החולבות 327 פרות בממוצע, ושלוחת הגידול כ- 280 ראש, עגלות, בשלבי גידול שונים. במשך עונת ההמלטות שנמשכה מספטמבר 81 עד אפריל 82, היו ברפת כ- 370 המלטות של פרות ומבכירות. העגלים נמכרו כולם בגיל 2-3 שבועות למגדלי עגלים וכו' העגלות שנולדו באמצע פברואר 82 והלאה. ואנו ממשיכים לגדל את יתר העגלות כעגלות לתחלופה לעדר. במשך כל עונת ההזרעות שנמשכה מדצמבר 81 ועד יולי 82 בצענו כ- 840 הזרעות. אחוז ההתעברות הכללי שלנו היה כ- 53% $\left(\frac{\text{מס' ההריונות}}{\text{מס' ההזרעות}} = \% \text{ התעברות} \right)$ זהו בסה"כ אחוז בהחלט סביר אם כי לא גבוה ועל זה עוד אדבר בהמשך.

נקודה נוספת מעניינת היא, תמותת העגלות תוך 48 שעות מהמלטה. הגענו השנה לתמותה בסדר גודל של 8% דבר שבהחלט טעון שיפור. ראוי לשים לב שאחוז התמותה בהמלטה בשבתות וחגים היה כפול מאשר בימי חול, דבר שצריך לעורר תשומת לב אצלנו, ובעיקר אצל תורני השבת. תפוקת העדר שלנו בתקופה המדוברת איגוסט 81 - יולי 82 היתה 2.806.000 ליטר. זוהי עליה גדולה מאד לעומת השנה הקודמת יאם נחלק זאת במספר הפחת נקבל 8581 ליטר לפרה חלב משווק. בסיכום שנה הקודמת, היתה התנייה הממוצעת לפרה 7837 ליטר לפרה, מכאן שבתקופה האמורה עלינו ב- 744 ליטר לפרה בממוצע. זהו ההישג הגדול ביותר של ענף הרפת בשלוחות השנה. וכאן יש להוסיף הסבר קצר. פרה אשר מסוגלת ליצר יותר חלב גם אוכל יותר. וכמובן שגם מוציאה יותר כסף, אולם בסה"כ פרה כזו היא יותר יעילה. אם כן, ככל שנחזיק פחות פרות אשר כל אחת מהן תייצר יותר חלב, הרי בסה"כ נרוויח יותר. (להשוואה אפשר לייצר אותה כמות חלב ע"י עדר של כ- 3000 עיזים, אבל אז כמובן הרווח יהיה יותר קטן).

בנקודה זו, בעצם, נקבעת הרווחיות של הרפת. פרה אשר מיצרת פחות מ- 6000 ליטר בשנה לא יכולה להרוויח כמעט ואילו ככל שתעלה בתנובה, בסה"כ תגדיל את הרווח. ברור אם כן, שמטרת הרפת תהיה, לפנק את הפרה ככל האפשר כדי שתאכל יותר ותמצה את הפוטנציאל הגנטי שלה ותייצר יותר חלב. כל זה כמובן כרוך גם בסלקציה מתאימה של פרות גרועות ועוד גורמים נוספים שאליהם עוד נחזור. ע"פ נתונים לא סופיים של ביקורת החלב הגענו בשנת ביקורת החלב 9/82 - 10/81 לתנובה ממוצעת של 8900 ליטר לפרה תנובה שעוד לא היתה כמותה ברפת שלוחות. רצייתי להדגיש את העניין הזה מכיון שהוא מהווה לדעתי הישג בקנה מידה ארצי ומעיד על העבודה העצומה שהושקעה ע"י צוות הרפת בעונה וחצי האחרונות. דבר כזה כמובן אינו יכול לקרות בטעות ועוד נגיע גם לזה.

אחוז יציאת הפרות לשחיטה בתקופה הנדונה ירד מ- 38 ל- 32 זבר אשר בתנאי השוק של היום מגביר את הרווחיות ע"י זה שאנו מוכרים יותר מבכירות, שערך גבוה, ופחות פרות חולבות, שמחירן נמוך יותר. מחיר מבכירה הרה ב- 6 חודשי הדיון הוא היום כ- 1050 דולר, ואילו מחיר פרה ממוצעת לשחיטה הוא כ- 800 דולר.

ענין נוסף שרצייתי לספר עליו לחברים נוגע לניסוי מסויים שאנו מבצעים בשלוחת הגידול אצלנו. כזכור לכולם, פקדה אותנו בשנה שעברה החפרצות של סלמונלה B אשר גרמה לדלקות מעיים חריפות ומוות של העגלות. בסה"כ מתו לנו 23 עגלות ועגלים אולם הנזק היה גדול בהרבה, מכיון שגם אלה שלא מתו טבלו קשות, ולק מום נאלצנו למכור לאחר זמן, וחלק סובלות עד היום מפגיור בגדילה והתפתחות. לדאבונו לא נמצאה בשוק שום אנטיביוטיקה שמסוגלת לטפל ביעילות בהתפרצות זו ועמדנו במצב של חוסר אונים כמעט מוחלט. צריך להבין שתופעה כזו מסוגלת לאיים על כל שלוחת הגידול שלנו לאורך שנים מכיון שאם אין תרופה, הרי, גם בשנה שאח"כ תתכן התפרצות דומה. על מנת לנסות לפתור את הבעיה התחלנו לפני שנה בנסיון שעיקרו הוא הזדקת נסיון של סלמונלה מטיפוס המדובר לפרות על מנת שייצרו בגופן נוגדנים למחלה, וכאשר ימליטו יעבירו את הנוגדנים לחלב הראשון שאותו ישחו העגלים וע"י כך יקלטו נוגדנים ויתגברו על המחלה. חשוב לדעת שעגל נולד ללא כל נוגדנים ואת כל הנוגדנים הוא מקבל בחלב אימו, עד לגיל שבועיים בערך. תוצאות הנסיון עד עכשיו היו אלה: שנה שעברה פסקה התמותה לחלוטין ועגלות שחלו התגברו על המחלה בצורה יותר קלה. והשנה, בינתיים, לא היתה שום התפרצות יתכן ובה חיסלנו את הבעיה.

נקודה אחרת שראוי לדבר עליה היא, הקשר שבין הרפת לענפי המשק האחרים, ובעיקר המספוא. ובכן כאן צריך לחלק את ענפים לשניים הקשר עם ענפי השירות: מסגריה, חשמליה, ואחזקה, הוא רעוע מאד, פרט לתקופה האחרונה, שהמסגרים משקיעים הרבה עבודה ברפת, לצערי הרב, לא זכינו לשירות מתקבל על הדעת משלושת הענפים הנזל. כמוכר שאני מודע למגבלות של כח האדם, שקיימות בענפים אלה, אולם לפי דעתי לא יתכן שענף כה גדול ובעייתי מבחינת אחזקה, לא יקבל שירות מינמלי במשך שנים.

הקשר עם ענף הפלחה/מספוא הוא בהחלט משביע רצון, פרט לחריקות קלות אנו עובדים בשיתוף פעולה מלא עם אנשי הפלחה והמים. ראוי לציין כאן, מאז שעברנו לשימוש בחבילות גדולות של שחת וקש הצלחנו - בעיקר הפלחים - להכניס את כל השחת והקש בעצבו, ולא נזקקנו לעבודה ערבית. זהו בהחלט הישג ראוי לציון. השנה הפסקנו לחת ירק טרי לפרות עוד בתחילת הקייץ ועכשיו הפסקנו גם בשלוחת הגידול. יש לדבר זה סיבות שונות, בחלקן מקצועיות טהורות ובחלקן הן נוגעות למגבלות של כח אדם וציווד אבל אני רוצה לציין כאן שבסה"כ זוהי מגמה כללית ברפת בארץ יותר ויותר משקים מפסיקים לחת ירק טרי ועוברים להזנה של שימורים, תחמיצים וכו'. יתכן שזה מייקר במקצת את המזון אולם יש רבים הטוענים שזה מעלה מאד את כמות החלב, והדבר משתלם.

לסיכום הפרק הזה הייתי רוצה להביא מעט נתונים כלכליים כי הרי בסה"כ רפת מקיימים על מנת להתפרנס ולהרוויח כסף ולא לשם הענוג של מישווא. ובכן, סה"כ ההכנסות של הרפת בתקופה הנדונה היה קצת למעלה מ- 900.000 דולר. סה"כ ההוצאות היה 647.300 דולר כלומר תרומה א' היתה כ- 30% מההכנסות כ- 280.000 דולר. סה"כ תרומה ב' כ- 196.000 דולר. אני לא אכנס לפירוט יתר של הנתונים הכלכליים, גם מכיון שלא הכל מנותח עד הסוף, וגם מכיון שנדמה לי שזה אינו מעניין את כל הציבור ואת הדברים העיקריים יפורטם התמחירן, כאשר יהיה מוכן.

מכאן הייתי רוצה לעבור לפרק הבעיות ולסקור את הבעיות העיקריות שבפניהן עומד ענף הרפת היום.

בעיה הבעיות של הענף היא בעיה כח האדם. הצוות הענף, נכון להיום, יש 4 חברים העובדים מלא, עוד שני חברים שעובדים חלקית ו-3 עובדים מן הבטי"ש. חשוב לשים לב שגם החברים העובדים קבוע בענף, בחלקם הם צעירים מאד, ועדיין לא הגיעו לרמה מקצועית סבירה, כך שעומס העבודה העקרי נופל על חלק קטן מאד מעובדי הענף, היותר יתיקים. גם כח האדם הזמני כלומר הבטי"ש גורם לבעיות חמורות מאד, מן הסיבה שהם מרבים להעדר מן העבודה עקב חופשות ופעילויות אחרות של הצבא, כך שהרפת סובלת קשות מחוסר צוות קבוע.

חשוב להבין, אסור שהיחס בין הזמניים לקבועים יעלה על יחס מסויים, מכיון שלא יתכן שכל שבועיים יהיו יומיים שמחצית הצוות חסר. חשוב גם להבין, שלא יתכן לקיים רפת ברמה גבוהה, כאשר חלק גדול מהרפתנים הוא כל כך בלתי מנוסה, עד שבצעם יש עבודות רבות שאין הוא מסוגל לבצע אותן. להכשיר אפתן ברמה גבוהה הוא ענין מסובך וממושך המצריך שנים. ולכן כל פתרונות הביניים, למעשה אינם פותרים את הבעיה. חשוב להבין, שכל טעות של רפתן בשעת טיפול בפרה, בחליבה, המלטה וכו' עשויה לעלות לנו בחייה של פרה ו/או בהשקעת עבודה עצומה בתיקון המצב וטיפול בה. להזכירכם ששוי תנובת החלב של פרה ממוצעת בשנה הוא כ- 65.000 שקל וכל פגיעה בתנובה זו (כל טעות מיד גורמת לפגיעה כזו) תגרום הפסד כספי גבוה מאד. את מצב כח האדם היום, שהוא מצב קשה ביותר, חזינו כבר לפני כ- 7-8 חודשים ולצערי הרב פתרונות לא נמצאו וגם היום אינם עומדים באופק. חשוב לי שחברים יבינו, כאן מדובר בעבודה קשה מאד, בשעות לא נוחות ובתנאים קשים המבוצעת היום ע"י מס' אנשים הנושאים בעול כאשר (לפחות כך נדמה לי) אף אחד אחר אינו רוצה לשאת בו. וזהו מצב מסוכן מאד לענף.

אפשר להוסיף ולהוסיף בענין זה, אולם לא אאריך בכך, רק אסכם ואומר, המצב ברפת מבחינת כח האדם הוא קשה ביותר, אין אפשרות לחלק את העבודה באופן שזה בין כולם, כך שיש גרעין קטן שנמצא בלחץ כבד. לא ירחק היום והגרעין הזה יתפורר. אם הרפת חשובה לחברי שלוחות עליהם להבין, שיש לסייע באופן דחוף לענף לפתור את בעיותיו אלה, ואם לא - אזי צפוי לנו עתיד שאינו מזהיר כלל.

בעיה נוספת, שקשורה בכח האדם, היא בעיה תורנות השבת. אני אישית כמעט לא עסקתי בענין זה, אבל גם כאן אנו עומדים בפני מפולת ואין לי ברירה אחרת אלא לנסות לעורר את דעת הקהל כדי למצא פתרון.

יש ברפת שלושה סוגי תורנים, "חולבים ראשונים" "חולבים שניים" וכאלה שאינם חולבים כלל.

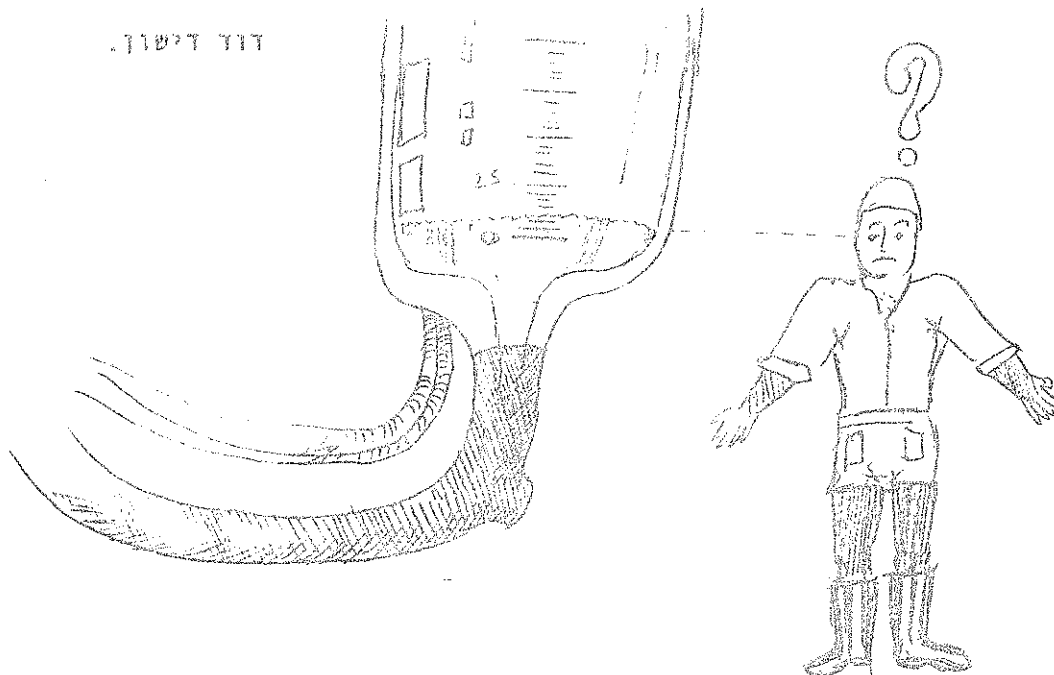
הבעיה החמורה היא אצל "החולבים הראשונים" ששלושה מהם מבצעים תורנות כל שבת. מכיון שבשנה האחרונה פרשו הרבה מאד רפתנים (8-9) שהם גם חולבים ראשונים ולא נוספו אחרים במקומם נוצר מצב שיש מחסור חמור ומתמשך בחולבים ראשונים ויוצא לחולבים אלה לעשות כל 2-3 שבועות תורנות. צריך להזכיר למי שלא זוכר, שתורנות חליבה היא תורנות של 4-6 שעות בתנאים קשים בשעות לא נוחות, במשך כ- 8-9 חודשים בשנה תורני חליבת בוקר לא מגיעים כלל להפילה בשבת בבוקר (למשל) בקיצור הלחץ של התורנים גדול מאד וזוהי פשוט שערוריה שעדיין לא באה על פתרונה. שני פתרונות לבעיה זו. האחד להוסיף רפתנים לצוות, ואז ממילא יתווספו גם חולבים ראשונים לתורנות. הפתרון השני שהוא פתרון גרוע הוא להכשיר מבין התורנים הוותיקים חולבים ראשונים. אלא שגם פתרון זה לא מבוצע מכיון שמי שממונה על התורנות בשלוחות לא דוחף את האנשים המתאימים לעבור את ההכשרה הזו. אני מוצא לנכון להזהיר את מוסדות הקבוצה - הבעיה הזו הפכה לבעיה חברתית מעיקה ולא ירחק היום שלא יהיו חולבים לתורנות שבת והתוצאות יהיו שכל מערך התורנות ברפת יתפורר.

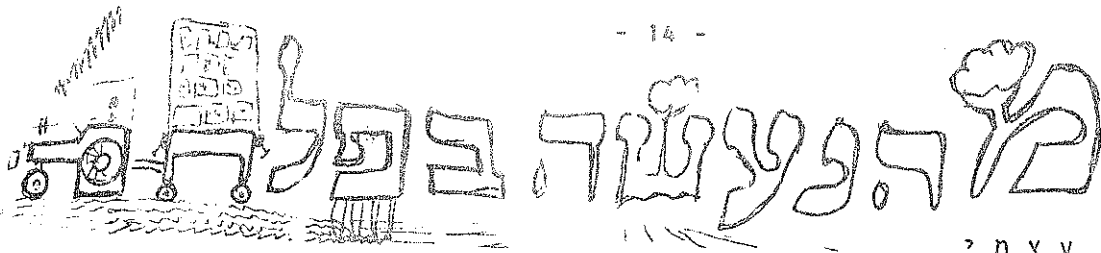
הנקודה הבאה שאני רוצה לעסוק בה היא בניה מכון חליבה חדש. נדמה לי שאין צורך להסביר מדוע יש צורך במכון חדש לאחר שהמכון הקיים כבר הפך למקום שהעבודה בו כמעט בלתי נסבלת. המכון גם מהווה "צואר בקבוק" שאינו מאפשר להגדיל את העדר והופך את החליבות, בתקופות השיא, לטילט שנמשך כ- 6-7 שעות. ובכן פנינו למתכון שיחחיל לתכנן מכון חדש. הכוונה הייתה לגשת לבניה בספטמבר 82 אלא, שלצערי הרב, עשינו כמעט כל מה שאפשר עד עכשיו על מנת לעכב את התכנון כך שהיום בסוף אוקטובר, עדיין אנו עומדים בשלב של חכנון ראשוני לגמרי של המכון והחילת בניה אינה נראית באופק. חשוב לדעת שכאשר מדובר על פרוייקט, שמחירו בסדר גודל של כ- 10.000.000 שקל יש למנות מרכז לפרוייקט שיקח על עצמו לטפל בחנופה וביעילות בנושא זה, אחת הפרוייקט הזה יהפך "בכיה לדורות". בניה מכון חדש ומוזרני תתן חנופה מהודשת לענף הרפת, ותקל מאד גם על החולבים הקבועים וגם על התורנים בשבת וכמוכן גם על הפרות.

הבעיה האחרונה שברצוני להעלות (יש עוד רבות) היא בעיה המבנים והמאורה ברפתות. פרה, שאין לה מקום מרובץ יבש ונקי בימי החורף - חשופה להתפרצות דלקות עטין שגורמות לירידה בתנובת החלב ואפילו, במקרים קיצונים, לשחיטת הפרה. ברפתות שלנו, המצב מבחינה זו, בהחלט, לא טוב.

שטח הסככות קטן מאד ביחס למספר הפרות, (כ- 3 מטר מרובע לפרה) התצרות לא מנוקזות ונוצרות בהן בחורף כמויות גדולות של זבל עמוק, אשר משפיע על בריאות העטין. בעיה התאורה גם היא מעיקה מאד, ברפת בגודל שלנו צריך לצפות במשך עונת ההזרעות לפחות ל- 1500 "זרישות", כדי שזריע את הפרות במועד המתאים. (ויש לכך חשיבות כלכלית רבה). רוב הזרישות מתרחשות בשעות החשיכה. באין תאורה מתאימה בחצרות, אי אפשר לזהות את "הזרישות" ואנו לא מצליחים להזריע בזמן. אותה הבעיה נוגעת גם להמלטות. כאשר ברפת ההמלטות אין תאורה מינימלית, (וכל רפתן ותורן מכירים את המצב ברפת 1-2) אזי אנו מפסידים עגלים ועגלות מכיון שפשוט לא ראינו את ההמלטה בזמן. לצערי הרב עד היום כל פניותי להתקין תאורה נורמלית בחצרות, (משהו בסגנון הזרקור שעל גג חדר האוכל) נעננו בשלילה, וכמו שכבר אמרתי לעובדה זו יש משמעות כלכלית רבה. אפשר להאריך עוד הרבה בענינים אלה אבל אני אסתפק בכך. צר לי שלאחר שהגענו להישגים בתחום המקצועי והכלכלי, התפורר הצוות בענף, והגענו למצב שמסכן את עצם קיומו של הענף. אני חוזר וקורא למוסדות הקבוצה ולחברי הקבוצה לטפל מיידי, ובצורה זריזתית, במצב זה, ולסייע לענף על מנת שיוכל להחליץ מהמשבר.

דוד דיסון.

השבוע סיירתי בשדות שלוחות.

- בצל הגלבוץ ניצבת שורה ארוכה של חבילת חכותה המצפות "למוב" הגואל שיוביל למנפטה.
- בשדה האספסת בשפעה מונחות 700 חבילות חציר שדוף הן מחכות ליד מושיעה שתניפם המתבנה.
- בברכות ים לבן מרהיב עין של שיחי כותנה צחורים מצפים לבא הקטפות.
- בכוכב 600 דונם אדמה הררית אדומה ממתכנה למזרעה.
- לאחר ארוחת הערב נגשתי למשפחת ורנר. מוטי עדיין בבגד עבודה לכבדים מכותנה ומוכתמים בשמן מתנדנד על כסא, בידו כוס מיץ ענקית.
- מה עושים בשדות?
- מתפללים, מתפללים ליושב במרומים שיתן הגשמים בעתם, שימחין קצת.
- באמת?! היקשתי, מה עושים?
- בימים אלו העבודה בעיצומה. מזה שבועיים אנו במירוץ מיגע נגד השעון, לפנינו עדיין קטיף 350 דונם כותנה זריעת תבואת חורף כ- 2500 דונם חיטה, שיבולת ובקיה, עיבוד שטחי הכותנה דאשתקד והכנסתם לזריעות חשמי"ג (עיבוד, פירושה: כיסוח, דישון, חריש, דיסק, החלקה ותילום).
- על כמה אנשים מוטלות המשימות הללו?
- צוות הענף מונה היום חמשה חברים, בוגר י"ב ובח בטי"ש. עד לפני שבועיים היה ממוצע הגיל בענף 24. מנחם לוטן שיפר עם הצטרפותו את הממוצע, אך עדיין צעירים אנו, לדעתי, צעירים מדי! בעונה המקבילה אשתקד היו בענף השעה חברים, במשך שנה עזבו את הענף: אבי פולמן, נתן, צביקה זיסוביץ, מנחם הוכמן, רונן ואהרון ווייס. לעומתם הצטרפו לענף שני חברים בלבד כך שלקראת העונה הקרובה נהיה בבעיה אמיתית של כח אדם מקצועי.
- האם החסכון בכח אדם נובע משיפור ברמת הציוד?
- שלילי, לדעתי המצב הקשה בציוד היום הוא תוצאה של הזנחה בת שנים. במשך ארבע השנים האחרונות כמעט ולא נרכשו כלים חדשים עבור הענף (מחרשה ומשחח בלבד). בכוחות עצמנו הרכבנו 2 כלים להצנעת אמוניה וחו לא. רבות מבקשות הענף, לרכישת כלים אלמנטריים, נדחות על הסף. רבות מהעבודות נעשות ע"י משקים וקבלנים מבחוץ:

  - קטיף כותנה - השנה ע"י רשפים
  - כיבוש אספסת - ע"י אלי"צ ושדה אליהו
  - קציר תחמיץ - ע"י אלי"צ
  - קציר חיטה - ע"י תופיק

- עיקר הטיפול מעבודת הצוות לקטיף או קציר פרי העמל, נגזל מחברי הענף. לדעתי שיקולים אנושיים חייבים לעמוד מעבר לשיקול כלכלי כלשהו. העבודות המוטלות על חברי צוות הענף הינן ברובן פשוטות וחסרות ענין מיוחד. מעט מאד אתגרים הן בשטח החקלאי והן בשטח האגרוטכני ניצבים לפנינו. וזאת לדעתי הסיבה העיקרית לאי יציבות אנושית בענף.
- אבל למה להשקיע ברכישת כלים, והלא הכנסות נטו של הענף שלכם מהנמוכות במשק.
- ראשית, לא נכון.
- א. המספר שהתפרסם באסיפה לא כלל מספוא גדולי המספוא מהולים כ- 30% מהכנסות הענף. ולהם אחוז ההכנסות נטו, גבוה מהממוצע.
- ב. מחירי התוצרת החקלאית, אותה אנו מגדלים, בשפל כמות לא ידעה החקלאות מזה שנים! מחירי סיבי הכותנה ירדו במשך השנתיים האחרונות ב- 40% ומחירים עומד היום על 69.75 סנט/פאונד סיבים. משמע שכותנה בינונית בתוספת כ- 450 ק"ג כותנה גולמית לדונם איננה מספיקה אפילו לכיסוי הוצאות הייצור!

מחירי החיטה אף הם אינם משתנים מזה שלש שנים ולעומתם מחירי התשומות; הדלק, המים, המיכון וחלקי החילוף עולים במהירות מדהימה.
 נכון, היום הרוחיות בגידולי התעשייה נמוכה, נמוכה מאד, אך אין זה הזמן להרים ידיים. ואם ההחלטה היא להמשיך ולגדל, חובה עלינו להשתפר. שיפור פירושו רכישה אמצעים לזיוק, ליעול ולחסכון בתשומות. ואל לנו להשוש מרכישות חדשות.
 השנה נשלם לרשפים כמיליון שקל עבור קטיף הכותנה טכום הקרוב לשליש קטפת חדשה. אני אישית מאמין בעתיד החקלאות. משקים שירימו ראשם בחקופה קשה זו ימשיכו לגדל, לגדול ולהעמיק את הידע, הנסיון, והמקצועיות. יקצרו פירות במקופה טובה יותר שלבטח תבוא.

מוטי ורנר.

ששית - מטפלות

תמורות רבות חלו בשנתיים האחרונות בפעוטונים - עקב ההלנה בבית. הערב בחרנו לכנס מספר מטפלות ולשוחח על הנעשה בגיל הרך.

שאלה: קשר בין מטפלות והורים. האם הקשר השתנה בעקבות המציאות החדשה - ההלנה בבית?
רותי: הקשר הדלדל מאד, בעיקר בגילאים הבינוניים. הילדים באים לבד וחוזרים הביתה לבד. אין הרבה הזדמנויות לפטפט, כך סתם עם הורים. למעשה - רק כשיש בעיה מדברים. לי זה מאד מפריע בתור מטפלת. חשיבות הקשר הוא לסגוד את המעגל. לדעת שבבית המצב הוא כך - ולשוחח. מלבד הבעיה הטכנית, הרי כיום ההורה מכיר את הילד יותר טוב מאשר פעם והצורך לשוחח פוחת.
נירה: קיים קשר טוב ביני לבין ההורים וזאת נראה לי, משום שריחטים גלויים - יוצא כך שפעם בשבוע אני משוחחת עם כל אחד מן ההורים - גם כאשר טוב וגם כאשר פחות טוב.

שאלה: עד איזה גיל עדיין מורגש קשר חזק?
יעל: כשצריך, עקב הגיל, להביא את הילד ולתזונו הביתה. אז הקשר עדיין נשמר, כי שואלים ומתעניינים.
שושנה: מגיל 3 - 2½ שנים ההורים שלא רוצים להיות "כוזניקים" לא שואלים, ואם אין למטפלת דבר מיוחד להעיד, מתרופף הקשר. פעם היה בקור בוקר ואז היתה אפשרות לשיחה.

שאלה: האם בקור הבוקר חסר למטפלות?
שושנה: כאשר מטפלת רואה צורך באמירת דבר מסויים להורה היא תמצא זמן ודרך לאסר זאת. ולהפך, לא פעם קרה שאחרי בקור בוקר של הורה, הילד היה גמור לכל היום, לא כל הילדים, כמובן, אך חלק מהפרידות היו קשות.
רותי: דבר אחד חוסר לי מאד והוא: סגירת המעגל. מתקבל רושם כאילו - ההורים הם חיים בפני עצמם, בית הילדים - חיים בפני עצמם, בעוד, שכל הגורמים צריכים ליצור יחד, במשותף ילד בעל שלמות. בעזרת הדבורים והעברת המידע מההורים ולהפך נהפכים שני המעגלים לאחד.

שאלה: באיזו צורה אפשר להעמיק את הקשר?

רותי
ברורית
רותי
שושנה

פגישה על כוס קפה בערב. כל פעם אמא אחרת מזמינה. למטפלת יש קושי לאמר ולציין את הימים בהם הילד פחות טוב, את האירועים הפחות משמחים, מאידך אנו שמחים לאמר "הברקות".

זו לא רק בעיה שלנו, אלא לפעמים ישנם הורים שקשה לספר להם על הדברים הפחות טובים. אני נוהגת לשטוח את הענן בצורה עקיפה: משהו לא נעים לי, משהו לא טוב לילד, איך את מציעה לי לנהל בדבר? איך את נוהגת ופותרת בבית. אני עושה זאת גם כשברור לי שהבעיה לא נעוצה בפעוטון.

אין ברירה, צריך לספר להורים גם דברים לא נעימים, פשוט צריך ללמוד לאמר זאת בטאקט, בעדינות.

שאלה: מה תפקידה של המטפלת? על מה שימת הדגש?

נירה
ומשמעת..

תפקיד המטפלת, לדעתי, הוא בראש וראשונה - הקניית הרגלים נכונים של סדר נקיין

נראה לי ששנת למודים באורנים עזרה לי מאד בהבנת צרכי הילדים - אני נוכחת יותר בהסתכלות ועוקבת אחר פעולות הילדים בכל התחומים. היהט החיובי מועבר לילדים - וזה יוצר שיתוף פעולה ביני לבין הילדים. אני מרגישה שקיים רצון טוב מצד הילדים לפעול - גם ביצירה וגם בסדור הפעוטון ונקיונו. וברור שכל זה מונע ממני התרגזויות מיותרות.

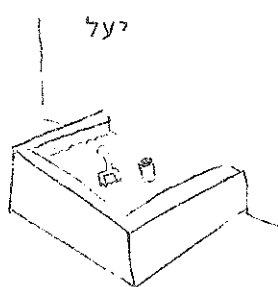
רותי
ברורית

כל מטפלת נותנת את מה שהיא מרגישה. אני מכינה אותם לחיים כפי שאני רואה אותם. יש אחת שהמטרה שלה להגיע לגלבוץ לראות את הכלניות, ואילו מטרתה של השניה - להגיע לרפת, אני שואפת לעצמאות, ומנסה להנכס לנקיון ולהרגלי שולחן, כמה שיותר מהר.

אני נותנת כלים על מנת שיוכלו לעבוד באופן חופשי ועצמאי. הדבר אמור למשל לגבי ציור או כל פעולה אחרת. זאת כמובן מלבד ה- 'א' ב' שהם הרגלי סדר נקיין.

שאלה: יש בכל זאת כוונות חדשים. פעם לא נתנו ספרים - כיום כן. שעת הרכוז נערכת כבר בגיל מוקדם מאד. מה אם אכן השאיפה החדשה בתחום הרוחני ולא בתחום המוטורי.

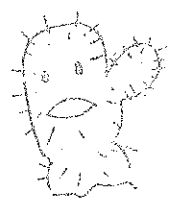
ישנו סדר יום קבוע: חול, גרוטאות, טיול וצעצועים. הצעצועים בגיל הפעוטון אינם מפוזרים על פני הרצפה. הם ממוינים בקופסאות לפי החוכן, צורה או חומר וניתנים לילדים בצורה מסודרת. כל פעם קופסה אחת וכשזו מפסיקה לעניין אותם, מחליפים לקופסה אחרת, שאם לא כן, הם מחפשינים זמן קצר בהרכבה צעצועים ובזה גומרים את הפעילות. ילד שרואה צעצוע כל הזמן לפני העיניים, לא משחק איתו, הוא מאבד את העניין בו.

ברורית
שושנה

הגישה היא לא לעשות את הדברים הברורים והידועים מראש כמו: "מגדלים", אין בזה שום דמיון ויצירה. אמנם בהתחלה - זה טוב לקאורדינציה אבל רק עד שלב מסוים. ברגע שהם תופסים את הטכניקה ופועלים יפה - הם למעשה הגיעו לשיא. לסוף העבודה בצבר'ומכאן אין התקדמות, ואין טעם להמשיך ולתת לילד את המשחק. לכן נותנים דברים בלתי מוגדרים וליילדים יש דמיון מאד פרוץ.

פעם היו המגדל וההרכבה הדברים החשובים. אם ילד לא הרכיב עד גיל מסוים חשבתי בלבי: מי יודע מה יהיה עם הילד הזה? כיום, אם ילד מרכיב - לפעמים אני אפילו לא שמה לב לכך.

שאלה: האם יש הבדל בהתנהגות הילדים כתוצאה משנוי הגישה?

שושנה הילדים בכו יותר. כיום יש הרבה פחות בכי. לא היו גרוטאות. הילדים לא יצאו לחצר, כל עוד לא כל הקבוצה ידעה ללכת, ולשבת. כל היום עם קוביות זה לא היה כל כך מספק, ולכן בכו הרבה.

רותי היה להם משעמם.

שושנה טיול הזחילה שקיים כיום, חדר הגרוטאות - כל אלו מעסיקים את הילד יותר מכל משחק קנוי.

תפקיד המטפלת - להכין את הילדים למסגרת הגן ולפתח את הילדים בצורה שלה נראית נכונה.

ברורית המטפלת צריכה לשאוף לכך שהילדים יצליחו להסתדר אחד עם השני ולהתמודד זה עם זה. זה לא קל אפילו עם 5 ילדים. אבל הם לומדים לתפקד כחברה במסגרת מצומצמת לקראת הגן - ששם המסגרת רחבה יותר.

שאלה: ישנן שיטות חדשות המיושמות כיום?

רותי פעם חול, מים וצבעי אדמה היו רק בגן. היום מתחילים לעבוד עם החומרים האלו כבר בפעוטונים. סדר היום השתנה. כיום הם שקטים הרבה יותר, אני מתפעלת, אני עצמי שיניתי את הקו שלי. למדתי הרבה וכיום אני עושה דברים שונים מבעבר.

סדר היום? אחרי ארוחת בוקר משחקים בחול. אחייכ הולכים למקום מסוים

ושם משחקים. כל פעם מקום אחר. אני ממש לא זוכרת גיל קטן - ואין בכי. כמובן

מלבד, את ילד מלא או רעב. אני זוכרת את עצמי בעבר יושבת ושרה לילדים כדי

להרגיע אותם ואותי כאחד. כיום אין, ממש אין בכי!

שושנה עכשיו קייץ, בחורף יהיה קשה יותר.

רותי כשקמים יש רכוז בחורף החורף. בלי אוכל, ובלי מים. הם פשוט לא צריכים את זה.

סדו היום קבוע.

יעל הכל מעביר ילד ממעורר ורואה ישר משהו מושך תשומת לב ולכן לא מתחיל לבכות.

ברורית: הקביעות נותנת בטחון לילד. בשלב מסוים הם גומרים פעילות אחת ויודעים מה תהיה

הבאה. המסגרת קבועה. לפעמים הם הולכים לדלת ומחכים - יודעים שיש טיול. אבל

בטוח של חצי שעה שבה משחקים, כל ילד יכול לעשות משהו אחר, כמו בקופסה, בציור

מה שהוא רוצה. לא פעילות מוגדרת.

שאלה: מראה בית הילדים השתנה בשנים האחרונות, האם הוא מקרי או מגמתית?

נירה מראה בית הילדים בהחלט מגמתית - בהדר סינה ששם נמצאים פינות המשחק - שמת

מלכתילה כמה פינות - פינת מטבח, פינת בובות, תחפושות, קוביות ומרפאה וזאת

מתוך הבנה - שלכל ילד הצרכים שלו ולכל אחד יש גישה חופשית לאן שהוא רוצה.

ובהחלט אפשר לראות את השינוי בצרכים.

באשר לצרכים השונים של הילדים - ניתן לראות זאת טוב יותר - בעבודה בגרוטאות -

והכוונה כאן לגרוטאות שבחזית הבית. שם יש גרוטאות מכל הסוגים והגדלים -

וכל ילד בהתאם לצרכיו פועל שם.

שאלה: דברנו על הבדלים בעקבות ההלכה. האם יש עוד דברים להוסיף על כך?

שושנה אפשר להוסיף עוד פרט. ילד מהמטפלת עומס של עבודה טכנית. נקיון בבוקר, הערה

סדר מטות וכו' וכך יש פנאי וסבלנות לדברים אחרים.

רותי האם אנו לא מרגישות פחות אחראיות מאשר פעם? האחריות מהחלקה שזה בשנה עם

ההורים. זאת עובדה שאני מרגישה שלא הכל עלי. למשל פרט פעוט שמדאג זאת: הצי:

מהתדופות ההורים נוחים.

שאלה: יש הרגשה שהפעוטונים הם חטיבה אחת או יחידות נפרדות? (כל פעוטון פועל בפני עצמו).

שושנה   שוב שינוי בין פעם להיום. פעם היה יותר: שלי שלי, ושליך שליך. כיום - יש גמישות רבה והחלפות רבות בין הפעוטונים. הן בהחלפת מידע בין המטפלות (ובעיקר מן המטפלות שהיו לאחרונה בשנת לימודים באורזים) ובין בהחלפת משחקים.

רותי   הספרייה הפתוחה, שאפשר להחליף בה ספרים, תורמת הרבה לענין השתוף.

תם ולא נשלם. דברים רבים יכולים להאמר על ילדים ומטפלות, לועשות על מנת להנעים על הילדים את זמן שהותם בפעוטון, ולפתחם מבחינה רוחנית נפשית והקשר שלהם עם הסביבה. אנו רק פתחנו צוהר קטן להציץ בו ולהנות.

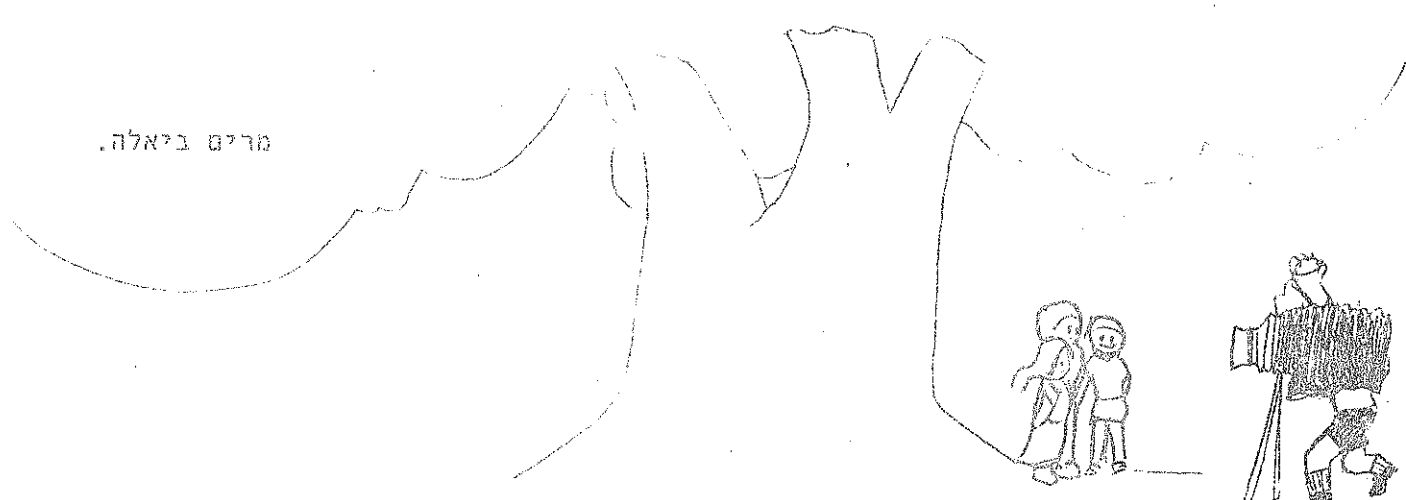
△ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △

עין האפרסק

כל אחד נושא בפנים כאב של דברים יקרים לו, שאבדו ואינם עוד. באותם ימים, שהייתי בבית אבא ועדיין גרנו בבית אבן גדול מוקף עצים וירק, היה לי קצור דרך הביתה. אהבתי את קצור הדרך הזה, לא בגלל שהוא כל כך קיצר את דרכי, אלא בגלל מגרש ריק קטן לצידו והצמחים שצמחו בו. על הגדר טפסה יערה איטלקית, שבעונת הפריחה אהבתי לטעום מהצוף בפרחיה הריחניים (תמיד לקחתי רק כמה פרחים כדי לא לקלקל את יופיה ולהשאיר משהו לדבורים).. ליד הדרך בקצהו האחד, צמח עץ ערבה בוכה ענק ומרשים. והיו גם מיני צמחים אחרים, שהייתי בודקת בדרכי. ועוקבת אחרי השינויים המתרחשים בהם עם התקדמות העונות. והנה, יום אחד, בבואי כמוהגיי, אני רואה את עץ הערבה שלי שוכב גדוע, עצרתי נדהמת. כל כך נעצבתי על העץ הגדול שנגדע, לכאורה ללא סיבה עד שכתבתי שיר לזכרו.

מה הזכיר לי אותו מאורע עצום, המרוחק כל כך בזמן ובמקום? עץ שנפל קורבן לקדמה בצורת תעלה, אחת מרבות שחוזרות ומצלקות את פני שלוחות - ולאן דוקא עץ גדול ומרשים אלא עץ קטן חסר צורה ולכאורה גם חועלת, עץ אפרסקים שצמח פרא ליד אחד הפעוטונים, ומי מלבד ציפורים, חרקים ואולי לפעמים ילדים קטנים, נהנה מפירותיו הקטנים? אבל אני נהניתי כל שנה מפירותיו הורודים. ואם אותו עץ יעלם מזכרונם של אנשים. תמונה אחת שבה צילמתי את צוריאל, לאה וחיים במעילי החורף שלהם ליד עץ האפרסקים בפריחתו העדינה, יזכיר לי את יופיו הצנוע שעבר מהעולם.

מרים ביאלה.

לילה בבלילות

ביה סיימתי שוב שבוע של שמירה עד לפעם הבאה. החלטתי לשחף את הציבור, מגדול ועד קטן, בנעשה בשטח - בלילה, ואולי ישתפרו וישמרו זכרים עד שאשמור בעוד כשנה.

דבר ראשון, בשעות הערב יש למחות פתק "הערה או השכחה" בו ירשמו כל אלה שנוח להם, שהשומר יעיר אותם. עם החילת השמירה, ביקור אצל השומר ליד השער וגיחה לחדר האוכל לראות מה הולך ברשימת ההערה, האם רבים או מעטים נרשמו. בין השעות 11.00-12.00 סיבוב לכיבוי אורות, שדולקים, שלא לצורך, על חדרי הבטחון, מרפסות במים, בתי שימוש של בתי ילדים ובתים מכל מיני סוגים. גם בחדר האוכל לכבות מה שניתן לכיבוי, כי עיקר הכיבוי וההדלקה בחדר האוכל נעשה בצורה מרכזית. בלילה אחד ספרתי וכיביתי 44 נורות, בהנחה שהנורות היו של 60 ווט לכו וחישבו כמה שקלים מתבזבזים במשך שנה (31 קו' x 365 יום).

זה לא מוסיף לאף אחד דבר ברמת החיים, בזמן השינה, הוץ מחסרון כיס שלא לצורך. תוך הסיוור אני מבקר בבית ילדים ריק, הילדים ישנים בבית, הדלתות פתוחות, מאחד החדרים מזנק חתול שהפרעתי לו בוזאי כשישן על המיטה של אחד הילדים. בחדר אחד שנכנסתי לתוכו הדבר היחידי שהיה בו מסודר, פירמידה של פחיות משקאות, כל היתר מבולגן. דלתות ארון הבגדים פתוחות, סנדלים ובגדים מפוזרים וכו'. יש בתי ילדים בהם הוחקנו, לפני שנים בכסף רב, תריסים ודלתות, כדי לאפשר סגירת המרפסות בתורף, ושיוכלו ללכת בלילה לבית שימוש כשהמרפסת יבשה, וגם ביום בימי גשם ובקיצ הגנה מפני השמש הלוהטת. התריסים נהפכו למקום תליית בגדים מכל הסוגים. יחלק של התריסים אינם ובלגן יש.

אני ממשיך לכניסה הראשית של חדר האוכל היפה שלנו, במאפרות, המיועדות בלעדית לכיבוי ושאריות של סיגריות, משתמשים כפחית אשפה, פסולת של תפוחים, בלילות, קופסאות ריקות של סיגריות, ובמרחק של מספר מטרים יש מיכל אשפה. יש אי אלו זכרים בשעה האחרונה שבועות רבים זורשים תיקון, שבוזאי נמסר על כך למי שצריך.

קפיצה לאיזור הבטייש לפני המבנים כלים וקונקומים של חדר האוכל, אני מניח שגם בחדרים, השאלה מתי מחזירים. הגיע זמן להעיר החברים המסככים שעושים סיבוב שלישי במשלוח עופות ולא הגיעו בכוחות עצמם ללול, תמש צער בעלי חיים, ובהמשך להעיר את אלו שנרשמו להערה עד השעה 5.00, בוקר טוב - לילה טוב.

עתה לסיכום - שלוחות יפה גם בלילה אבל יש מקום שכל הציבור ישים דעתו לכיבוי האורות, בכל מקום שלא נדרש. לחנך הילדים לטור, סיעדבו את בתי הילדים אחרי שהחדרים מסודרים. בחדר האוכל - בעוד כולנו בשמירה על הסדר והנקיון, וטלא נטפט גם עם הידיים על השמשות. יש בוזאי עוד זכרים שיוסיפו להרגשה הטובה של כולנו, באם נשים לב אליהם בחיבוי המשותפים.

לענין ההערה, לדעתי יש מקום לביטול בזהג שקיים אצלנו. ובוטל, עד כמה שידוע לי, ברוב הקיבוצים. זה לא שייך לאינדולוגיה הקיבוצית (גם המקלחת המשותפת כבר בוטלה). בחיפה לא מבקשים מהמשמר האזרחי להעיר את תושבי העיר.

אני חוזר לענין ההסדר הקיים אצלנו, השמירה בתורנית, לפני שמתיים או יותר והחלתי בהחממה לשיכוי בשיטת השמירה התורנית, חתמו שלושים וחמשה חברים והפסקתי אז בגלל נסיבות הזמן. אני מחדש הצעתי לשמירה תורנית עד השעה 11.00, ומשעה זו עד שעה 5.00 בבוקר 6 שעות שמירה כל לילה) על השבון העבודה, כשהרשימה כוללת כל החברים מ-א' עד ת', כך שחבר ישמור לילה פעם בשלושה עד ארבעה חודשים ושמירה תורנית גם של שבת. כנראה טוטור חכל ציבור החברים כשיש זכרים שאי אמר להסדיר בצורה אחת כמו משלוחי עופות, הודים, עבודת לילה ברפת, דיש בוטנים ולפעמים עוד עבודות לילה בסרקטורים בענמי שדה.

אני פונה למזכירות להחלטה חיובית בנושא הנ"ל ומוכן להגיש הצעה מפורטת. באם לא יוחלט בחיוב אעלה הנושא באסיפה. אין חסכון של ימי עבודה בהסדר הקיים, כי יש מי שמחזיר לעצמו השעות או חלק, ויש שמתושטשים כל היום. על כן נקל קצת במקום שזה נדרש.

שמואל לייטנר.

Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ

אתרת מהתקולפה

הערב הזה הוא טוב לוידוי של ישראל-יהודי-שליח בגולת אמריקה של יהדות

אמריקה.

אחמול ישבנו לשלחן, ליל הסדר ארבע-עשרה נפשות: משפחת ליבוביץ - זוג הורים וזוג ילדים בשליחות לתנועת הנוער היהודית קונטרבטיבית; משפחת מאירוביץ - זוג רוסיים, בשנות ה-20, משפחותיהם בישראל, והם כאן לשנות-לימודים באוניברסיטה מפורסמת; משפחת וייס - האב, מדען במשרד הבטחון, לומד באותה אוניברסיטה מפורסמת, ואיתו שני ילדיו (אשתו בביקור קצר בישראל); ובחורה שידידה הטוב - ישראלי העושה כאן את לימודיו האקדמיים - נסע להוריו הנמצאים בשליחות אל-על במיאמי, והיא היתה בישראל ודוברת עברית. השלחן עמוס כל טוב, רוב המצרכים נקנו בחנות "ניו-יורק כושר" הסמוכה לנו, והתוצרת - חלקה תוצרת ארה"ב, וחלקה (אוי, כמה זה מרגשו!) מארצנו שלנו, הקטנה והדחוסה והעמוסה, כתוב בפירוש - "מיד אין איזרעאל". כך המצות, כך היין, כך פריטים נוספים. עבדים היינו. ויוציאנו. ואילו לא הכניסנו לארץ-ישראל - דיינו. כורך, מצה שמורה תוצרת בני-ברק בישראל. ילד מבקש לאפיקומן עוד קטטה של משחקים אלקטרוניים המופעלים דרך טלוויזיה. הרוסיים לא מצליחים לעקוב בהגדה - מעולם לא השתתפו בליל סדר יהודי דתי. המדען ממשרד הבטחון מתכבד לחתוך את הברווז הממולא. ברכת המדון במנגינות של מחנה קיי אמריקאי. הסל סדר פסח כהלכתו. פסח זה חג האביב. בשיקגו עשרים סנטימטר של שלג לבן וקפוא, ומדי-החום מצביעים על 3⁰-. ובמכתב מישראל כתבה בחורה אחת על פזיחה משכרת בהרי הגליל.

והערב הזה הוא ערב מתאים לשיחה עם עצמי - שליח יהודי ישראלי בגולת אמריקה, כשבחור ביתי מוצאי חג-ראשון. ובתחילתו של חול המועד, ובבתיים היהודיים הרבים אשר באזורי, יושבים יהודים ומסבים לשלחן של ליל סדר שני וגם אל דירתנו בוקע קולו החזק של רבי ריין היקר כשהוא מנחה סדר גדול בביתו ואין עמו בנו חגר בירושלים ובתו הלומדת באוניברסיטת בר-אילן. הבחורה הרוסיה, שהשתתפה עמנו אמש, הלכה היום לעבוד כמדי יום ביומו - היא אחראית על עיצוב גראפי של "דפי זהב" של שיקגו, וחייבת להתיצב לעבודה בכל יום, וגם עורך הדין היהודי שמשרדו נמצא עשר קומות מעל משרד-העליה-לישראל מצביע את כיפתו בכיסו ונוסע למשרד גדול של עורכי דין להכין את התיקים העומדים לנשפט.

אלקים, אל חבוא במשפט עמנו -
אחה בחרתנו מכל העמים ודוממתנו,
וראה שפלותנו - אנשים משתעבדים מרצונם החופשי
לכסף, לממון, לרכוש - וחג החרות.

ככה זה, בשיקגו של שלג וקור, בלילה של הרגשת ניכור וזרות, בלילה שמוחר לשבת ולהרהר ולשוחח ולהעלות בכתב את השאלה הגורלית: האמנם אמריקה היא "אמריקה"?

כישראלי שמעולם לא היה מעבר לאוקיינוס, כאזרח המדינה הקטנה ולחוצה המלקט פירוור מידע ומרכיב דמות, הצטיירה אמריקה כמדינה גדולה מאד עם אנשים רבים מאד, נהמזים ואדיבים - חלקם, וקהילה יהודית חמה בשיקגו (כך אמרו) ונקי, ואין בירוקרטיה, וכל העולם כאן, וכל הדיעות, וכל התשכלה, וכל התרבות, והכסף והכסף, וקל להשיג כסף וקל להסתדר עם הכסף וקל להשיג בכסף מוצרים הסמליים וכשמוזר מאמריקה וכשהיה באמריקה ותפנה-אל-באמריקה, וכשאני הייתי באמריקה, נשמע - באמריקה הכל יותר, ובאמריקה תמיד זה רק, ובאמריקה.

כשמטוס אל-על נחת בניו-יורק העצומה והזרה ובאולם הנוסעים שרו בעברית "ולפעמים החגיגה נגמרת" והרגשתי ובכיתי, פחדתי מפני הגולה, ומפני הגולים, ומפני התפקיד, ומפני הסבלים הכושפים שנעצו עינים במזודותי, ולא ידעתי איך לבקש מהם, וכמה "טיפ" לתת להם, והרגשתי זר ולא-מבין.

עכשיו שאינני מפתח עוד מן הגולה, החיה הזאת לא הצליח לחבקני בפיתוייה, בזרועותיה המבטיחות (ללא כיסוי), ברחובותיה האינטופיים, בדרכים ללא מטרה, במשפחות ללא אנשים, באנשים ללא משפחות.

עצוב לראות כמה ילדים יש כאן שאין להם הורים. יש ילדים הגרים עם אמם, יש הגרים עם אביהם, ויש הנמצאים תחת קורת גג עם שניהם - וכל אלה אין להם הורים. משמונה בבוקר עד ארבע אחר-הצהריים הילדים בבית הספר, ואחר-כך האוטובוס המיוחד לוקח אותם ישר למרכז הקהילתי שבו ישתתפו בחוגים עד שעה שש, ואז אנא ימהר את ילדיו הביתה כי עדיין יש לו פגישה עם - , ואפילו מאכלים סינטיטיים (סריל, גבינה שאיננה חלבית), ויש תכנית בטלויזיה עד כיבוי אורות ועד הבוקר שממהרים לבית-הספר ולהוגים ולסינטיטיות ולטלויזיה ומחכים למחנה הקיץ, כדי לספר למדריך שייכאן במחנה זה יותר בית מהבית".

נכון, אמריקה מסוגלת להציע חיים טובים מאד מבחינה תומרית. הכסף הוא בעל ערך, השורות לצרכן - מעולה, הסיפמה השלמת - "הצרכן תמיד צרוק", כשיש מכירה מיוחדת - המחירים באמת יותר דולים, הטלפון מותקן בבייתך תוך יממה אחת מרגע שהזמנת, ועוד מטלפנים אליך לשאול, אם דרוש איזה שינוי, ואם אתה מרוצה, ואם יש לך חלונות, רישיון נהיגה כולל מבחן תיאורטי-מעשי-עיניים-צילום מוכן תוך שעותיים, מכונית משומשת ניתן לקנות במחיר משכורת אחת, ברבים מבתי המלון יש בריכה מחוממת עם מוסיקה וקע בעימה ומכוונת שפולטות חינם קוביות-קרח, השילוט בדרכים מעולה, האנשים ברכבת ובאוטובוס יושבים בקופסאות סגורות ושולחים מבטים מהירים, חשדניים, עצבניים שלא לפגוש מבטים מהירים עצבניים וחשדניים של "קופסאות"אחרות...

רגע - זה לא שייך לחומר. זה שייך לקטע הנא.

מה שמאוד מאד אכזב - עולם היחסים הבינ-אישיים. נכון שהמרכזנית משרתת אותך באדיבות ואומרת בסוף "תודה רבה" (באנגלית, כמובן), נכון שאנשים המכירים זה את זה לראשונה אומרים "נעים להכירך" אבל הכל סינטיטי - איש אינו מתכוון למה שהוא אומר, וכל המשפטים הנחמדים האלה הם חלק מחוקי היסוד של החיים אבל אין בהם תוכן ואמיתיות. האמת שונה לחלוטין - זוהי חברה תחרותית ביותר שאנשים אינם מתעניינים באנשים, שאנשים מפתחים מאנשים, שאמריקאים עוינים אמריקאים. בקטלוגים הרבים, מקבלתי מישואל כפטיכולוג, ניכר אחרז גבוה מאד של ספרים העוסקים בפיתוח יחסים בין-אישיים, ולא תבינותי מדוע ספרים כה רבים מייצגים באופן מעשי (מציעים קורסים עם מפגשים שבועיים) כיצד לפתח יחסים כנים ופתוחים בין אנשים. עכשיו זה ברור - באמריקה זו יש שני ערכים מעל לכל - ממון וכבוד, וכחוצאה מכך קיימת המשאלה הסמויה לראות את כל האחרים נופלים סביב כדי שאתה תוכל להתקדם על גופותיהם, ולהגיע אל יותר ממון ויותר כבוד. כמובן שיש לכלל הזה יוצאים מן הכלל, אך דוקא החריגים מדגישים ערו יותר עד כמה החברה האמריקאית חולה ואכולה.

והפחדו אני נזכר בספרו של אלי ויזל על "יהדות הזממה", כשהוא ממקד את התבוננותו ביהודי רוסייה בעיניהם, במבטיהם, מבט נפחד, מבט של נרדמים, מבט שמורד חמיד לגובה האדמה כדי לא להיחלק באיש השלטון והמשטרה, לא להפגש עם מבט של יד יד שמחר עלול להסגירך כדי להציל את עורו שלו. וכאן, באמריקה "שיש בה הכל", יש פחד, פחדו אנשים סגורים, מכוונסים בעצמם. רק נסה להפגיש מבטך עם עיניהם של נוסע אחר ברכבת. אולי תתקל במבט מהיר ועצבני הנחפז הלאה, אולי בפנים אטומים. אולי באנשים הזזים באי-נוחות על מושבם, או במישהו המעמיד פנים כאילו הוא שקוע בקריאת המודעה שעל הקיר, כולם סגורים. מפחדים. ובטיחה ליד שלחן-משרד-העליה אתה פוגש את אלה שיש להם אומץ לומר זאת בחזרי-חזרים. הכל כאן אכול, הכל שקר, הכל נוצץ מברק סינטיטי מזוייף.

השתתפתי בכנס פסיכולוגים העוסקים בהנחיות קבוצות וראיתי מאות אנשים המוכנים לשלם כסף רב על מנת לזכות בשעתיים של התיחסות יותר חופשית לאנשים אחרים בתוך מסגרת מוגדרת ומגנה של "קבוצת התנסות", "קבוצת פיתוח יחסים", קבוצת דו-שיח", וכו'. ורמז נוסף למצב הנורא אפשר לראות בכך שבמרכז אואזיס נפגשים מדי ערב-שבת עשרות אנשים המוכנים לשלם ששה דולר (1) כדי להפגש עם אנשים אחרים במשך שלוש שעות, והמחיר אינו כולל כיבוד או כיסוי הוצאה אחרת - רק לבוא ולזכור עם אנשים מבלי להנתיך מבטים ובלי לבדוק שכל המנעולים והבריחים לוכדים אותך בתוך קופסתך הקטנה והמשוריינת...

המרכזנית הטלפוניסטית העזר לך באיכות כשהיא בחפקיד, גם נהג האוטובוס ישרת אותך באורך רוח, גם מוכר העיתונים, אבל כשתפול ברחוב או כשמישהו יתקוף אותך או כשאוטו יפגע בך - תהיה נתון לחסדיך שלך, לחסדי מזג האוויר (לא נעים לשכב ברחוב בתוך שלג ובקור של מינוס...), לחסדי האל שאהה מאמין בו, ואם יהיה ישראלי ברחוב - הוא יהיה היחיד שירוצץ לעזור לך.

אפשר להמשיך ולפרט ולהביא דוגמאות אינסוף מחיי יום-יום, אבל אין טעם רב בכך, ממילא תמשיך דמותה של אמריקה לנצנץ והיורדים ירדו, ויבואו לבקר ארצה עם מכונית נוצצת שקנו בשארית כספם ויבדו סיפורים על הכסף הרב שממחין להם בבנק, ואיך הם עושים כסף בלי לעבוד (ואני אגלה לך שהאחד שוטף כלים במטעדה ששמה "קפה הנגב", והשני משרת קהל ב"תל-אביב פיצה", והשלישי יוצא לגרור מכוניות בכל מזג-אוויר ובכל שעה ביממה ומקלל את כל העולם כשהוא יוצא לדרך, והרביעי, וההמישי...), אבל אינני רוצה לגלוש לעניין ה"יורדים" במכתב זה, זה עניין לחוד הראוי למסה נפרדת.

הערב הזה מתקרב לקיצו. השעון הדיגיטלי מורה כי חצות הלילה, והשלג היורד בחוץ כמו צעיף מלמלה דק ועדין שהרוח משחקת בו, ועוד קולות אחרונים של ליל סדר שני "חסל סיוור פטה כהלכתו", וילדים שהבטיחו להם עוד חשק אלקטרוני לאפיקומן, ושירים לשנה לשנה הבאה בירושלים מבלי להתכוון לכך, רק נמסגרת התפיד הכתוב בהגדה...

צביקה תורן.

מ ה נ ע ש ה ב מ פ ע ל
=====

שיווק: מצב השיווק כיום אינו משביע רצון. תכניות השיווק של רוב חברות המיקרוגרפיה ושלנו בכלל זה לא מתגשמות, בעיקר עקב המצב הכללי הקשה שפוקד לא רק אותנו אלא את ארצות אמריקה ואירופה גם כן. עיקר המכירות שלנו בימים אלה הם בקנדה, אנגליה וישראל. אנו מוכרים עדיין מהמלאי באנגליה וארה"ב.

בהנהלת המפעל זנים ומבררים אפשרות של הרחבת מערכת השיווק שלנו בחו"ל ובדקים מחדש התקשרויות קיימות שלא מגיעים למכירות כנדרש.

פ י ת ו ח: עיקר הפיתוח נעשה ע"י פרץ וגרשון. מאז ששיפרנו את ה-אל.פי.אר. הוזמנו כ- 200 מקראות, חלק ניכר לבנקים בארץ.

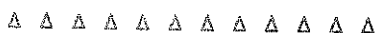
פיתחנו על בסיס מקראה קיימת שינוי לקליטת ג'מבו פיש (פיש בפורמט גרמני בגודל 240 x 180 מ"מ) שמקובל בעיקר בתעשיות הרכב. בימים אלה נמכרו המודלים הראשונים ואנו מקוים לחזור לשוק המוסכים וחלקי החילוף.

המקראה למהנדסים 460 גם שופרה. כבר הזרקנו מהתבניות החדשות את החלקים הנחוצים להרכבת המקראה. עדשות מתאימות הגיעו מיפן נבדקות אפשרויות לחדירה לשוק זה. יש עוד רשימה גדולה של פרויקטים לפיתוח, חלק מהנושאים הם לשיפור המקראות הקיימות וחלקם נושאים חדשים. יש לנו קשיים רבים לרענות לכל המשימות בזמן הנדרש. בענין זה נדונו הצעות שונות בהנהלת המפעל.

י י צ ו ר: עקב השפל בהזמנות עיקר הייצור מכוון להכנות תת הרכבות. השיפורים החדשים ב - אל. פי. אר. וג'מבו עוברים גם תקופת ורצה הגורמת לתפוקה נמוכה בכמות המכשירים שמרכיבים אבל שלב זה הכרחי כדי ללמוד שיטות חדשות ולהגיע לאיכות גבוהה בתוצרת.

מ י מ ו ן: ביחד עם ועדת המשק של הקה"ד ובדקו אפשרויות של המרת הלואות בנוחות יותר כדי להקל על עומס החזר ההלוואות של המפעל

לייזי.

ח צ ר ה ג ר ו ט א ו ת פ ג ס א ס ט ט י ח מ ו ר
=====

אין לי טענות נגד השיטה של "חצר גרוטאות". אני מוכן לקבל את הדיעה שזה דבר חינוכי ורצוי. אבל אני לא מוכן לקבל את הפגם האסטטי במצב הקיים. פגם אסטטי בשבילינו המבוגרים, ואולי מכשול בחינוך לאסטטיקה של ילדינו. הפתרון שאני מציע, שכל חצר גרוטאות תהיה מגודרת בגדר נאה. לי נדמה שההוצאות הכרוכות בדבר לא תהיינה לשוא, זהו כסף המושקע היטב..

שבחאי בן מאיר.

ב מ ס פ ר מ י ל י מ

- * לטבתא רות כץ-כהן ומשפחתה מזל טוב להולדת הנכד - בן למרים.
- * לגב' זאבל מזל טוב להולדת הנין באנגליה.
- * למשפ' ערמון מזל טוב לנישואי יהודה עם בחירת לבו אורית.
- * אם עדיין לא שמתם לב למדים החדשים - תרצה כהן התגיסה לצה"ל לפני שבועיים - צאתך לשלום ושובך בשלום.
- * אולפן הגיור יפתח אי"ה ביום ראשון הקרוב. למדריכה - דליה תורן, למורים - משה ווייס, ויו"אן מאיר (דויטש) וחוה ורקר, ולאם הבית - מרים ביאלה - אנו מאחלים עבודה נעימה ומהנה.

§ § § § § § § § § § § § §

אחות תורנית: רחל קין.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

הדלקת נרות	-	16.20
צאת השבת	-	17.17

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

שבת שלום ומבורך